

FÖRSVAR UTBILDAREN

Räddning- och röjningsstyrkor

– Förstärkningsresurs i krig och kris

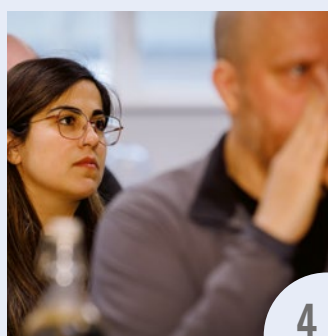
SID 16

INNEHÅLL nr 1 2024

OMSLAGSBILD:
Fokus under grundutbildningen för de som ska ingå i räddning- och röjningsstyrkor ligger på skogsbrandsbekämpning. Foto: Maria Swanström

- 3. LEDAREN
- 4. 450 instruktörer ska dra åt samma håll
- 6. De lotsar in ungdomarna i totalförsvaret
- 8. Kurschefer möttes och lärde av varandra
- 10. NYTT FRÅN KANSLIET
- INFORMATION FRÅN FÖRSVARSSUTBILDARNA
- 11. Försvarsutbildarna summerar ett framgångsrikt 2023
- TOTALFÖRSVARSSINFORMATION
- 12. Är vi ett kunskapsföretag eller ideell förening?
- UNGDOM
- 14. Spännande men nervöst att testa provkammaren
- 15. Digitala rekryterings- och avtalsmöten
- VÅRA AVTALSBEFATTNINGAR
- 16. Räddning- och röjningsstyrkor
- BRA ATT VETA
- 20. Så hanterar du farliga ämnen för din hemberedskap
- 22. NOTISER FRÅN FÖRBUNDEN
- KRÖNIKAN
- 26. Komplex läge där hoten förstärker varandra
- SÅ FUNGERAR DET
- 27. Resa med Försvarsutbildarna – så funkar det
- 28. NOTISER OM TOTALFÖRSVARET

4

6

16

FÖRSVARSSUTBILDAREN

Tidningen är utgiven av
Svenska Försvarsutbildningsförbundet

ANSVARIG UTGIVARE: Generalsekreterare, Bo Stennabb
CHEFREDAKTÖR: Kristoffer Bäckström, Kristoffer.Backstrom@forsvarsutbildarna.se
REDAKTÖR: Anna Widerberg. REDAKTIONSSSEKRETERARE: Anna Karlsson
GRAFISK DESIGN OCH TRYCK: www.ClearDesign.se

MANUSSTOPP: Manusstopp för nr 2 2024 är den 20 februari 2024
UPPLAGA: Upplaga ca 25 000 ex/utgivning, 5 nr under 2024

INTE RÄDDA MEN FÖRBEREDDA!

Foto: Mikael Hedlund / AKA-Film

NÄR JAG SKRIVER DEN HÄR LEDAREN har jag precis återvänt från Folk och Försvars rikskonferens i Sälen och det har nog inte undgått någon att ett tal på konferensen fick särskilt mycket uppmärksamhet. Det var när ministern för civilt försvar Carl-Oskar Bohlin vände sig till hela svenska folket med budskapet att det kan bli krig i Sverige. Bland annat uttryckte ministern oro över att upprustningen av det civila försvaret inte går snabbt nog och han uppmanade alla, från chefer och kommunalråd till privatpersoner, att "sätta i gång".

På det stora hela präglades konferensen av ett allvarligt tonläge, något som förstås är föranlett av ett allvarligt omvärldsläge. Trots det känner jag mig hoppfull, då det är tydligt att flera aktörer har "vaknat" och påbörjat sina arbeten med att stärka totalförsvaret. Detta märker vi i Försvarsutbildarna bland annat på att många nya uppdragsgivare kontakter oss för att få veta mer om hur de kan få stöd av frivilligheten.

FÖRRA ÅRET VAR FRAMGÅNGSRIKT

Samtidigt är det fler och fler enskilda personer som hör av sig och vill göra en insats för totalförsvaret och det är framför allt på den civila sidan som ökningen sker. Förra året var Försvarsutbildarnas bemanningsansvar för den civila sidan för första gången större än för Försvarsmakten. Mer om vad vi uppnådde under 2023 och vilka utmaningar vi står inför 2024 kan ni läsa om på sidan 11, där jag summerar året som gått.

I vår huvudartikel i årets första nummer av tidningen får ni möta frivilliga i några av de Räddning- och röjningsstyrkor som Försvarsutbildarna hjälpt olika länsstyrelser att utbilda. För några av de nyutbildade tog det bara ett par veckor innan de fick hjälpa till vid sin första brand – och strax därefter vid en översvämning.

I kommande nummer kommer ni att få möta flera av de avtalsbefattningar som Försvarsutbildarna arbetar med. Med tanke på budskapet från rikskonferensen i Sälen känns det väldigt bra att notera att vi har god fart på arbetet med avtalsbefattningar och att intresset är stort, både från uppdragsgivare och frivilliga.

I det här numret lyfter vi även synen på oss själva som organisation och den verksamhet vi bedriver. Det är ett viktigt och angeläget område att belysa inte enbart för oss själva, utan även gentemot våra uppdragsgivare och samhället i stort. Det intressanta resonemanget återfinns under vinjetten 'Totalförsvarsinformation'.

SKAPA KUNSKAP I STÄLLET FÖR ORO

En förändrad värld med ökad oro på flera platser jorden runt och ett krig som pågår i vår omedelbara närhet manar naturligtvis till eftertanke. Rysslands aggressiva invasion av Ukraina har snart pågått i två år och konflikten i Mellanöstern ser tyvärr inte ut att gå mot en fredlig lösning i närtid. För svensk del har väntan på ett fullvärdigt medlemskap i Nato blivit lång.

Läget är allvarligt och det finns all anledning att påminna om detta. Det handlar dock mer om att skapa ökad kunskap, engagemang och en vilja att förbereda sig. Om var och en av oss tar ansvar för vår säkerhet, oavsett vilken typ av kris det handlar om, skickar vi även en signal till vår omvärld att vi som nation är redo att ta vårt ansvar när det krävs.

Det är viktigt att vi alla förstår allvaret i situationen, men det är lika viktigt att inte skapa onödig oro. Vi i Försvarsutbildarna har en viktig uppgift att på olika sätt fortsätta bidra med information och kunskap till allmänheten.

Vi ska inte vara rädda, men vi ska vara förberedda!

BO STENNABB, generalsekreterare

Svenska Försvarsutbildningsförbundet

ADRESS: Karlavägen 65, Stockholm

POSTADRESS: Box 5034, 102 41 Stockholm

TELEFON: 08-587 742 00

E-POST: forsvarsutbildaren@forsvarsutbildarna.se

HEMSIDA: www.forsvarsutbildarna.se

ADRESSÄNDRINGAR:

Har du flyttat eller ska du byta adress? Se till att du får ditt nummer av Försvarsutbildarna utan avbrott! Gå in på www.forsvarsutbildarna.se – leta upp "Mina sidor" och gör dina ändringar direkt på hemsidan.

Alternativt, mejla via:

adressandring@forsvarsutbildarna.se

Eftertänksamma miner under en av konferensens gruppredovisningar. Foto: Jörgen Sjöholm

450 INSTRUKTÖRER SKA DRA ÅT SAMMA HÅLL

”Försvarsutbildarnas uppdrag för 2024 är att genomföra 231 kurser. Detta innebär cirka 1 500 tjänstgöringstillfällen för våra instruktörer, och då är ungdomsverksamheten inte inräknad.”

MED DESSA ORD INLEDDE utbildningschefen Ulf Hammarlund, via länk, den instruktörskonferens som genomfördes en helg i början av november.

Ulf konstaterar att omfattningen kommer att öka i och med att allt fler aktörer, framför allt inom det civila försvaret, definierar sina behov av förstärkningsresurser i händelse av kris och krig.

UTMANING

Idag har Försvarsutbildarna runt 450 aktiva instruktörer. På några års sikt är bedömningen att det behövs mer än dubbelt så många för att svara upp mot uppdragsgivarnas behov. Det innebär att fler måste rekryteras och lotsas fram i verksamheten.

Tidningens utsända reporter noterar under konferensdagarna att instruktörer i stor utsträckning utbildas i Försvarsutbildarnas olika förbund eller i andra frivilligorganisationer. Det innebär att instruktörer med olika bakgrund tjänstgör i tillfälliga konstellationer på

kurserna och representerar då i första hand Försvarsutbildarna i sin helhet snarare än sig själva eller sitt förbund. Hur ska en sammanhållen instruktörsprofil vidmakthållas i detta arbete?

LÖSNINGEN

Thommy Göransson, utbildningsledare i region syd och ansvarig för konferensen:

– Vi måste ta till vara kompetensen hos våra erfarna instruktörer. De som jobbar längst fram har det viktigaste jobbet och sitter på en stor kunskap om hur det fungerar i praktiken.

– Det behövs ett forum som detta där vi kan diskutera och fördjupa oss utan att vi har en kurs som startar i morgon hängande över oss. Detta går i båda riktningar, dels att vidareutbilda och utveckla instruktörerna, dels att tillsammans utvärdera kursplaner och program, konstaterar Thommy.

DELTAGARNA OM KONFERENSEN

– Det är inte ofta man träffar instruktörer från andra förbund. Ett bra forum för att dela erfarenheter, säger Marinette Nyh Radebo.

Nigar Setihesh:

– Det är spännande att vara här som helt nybliven instruktör. Lite pirrigt var det att åka hit. Bra att vi som konferensdeltagare får delta i diskussionen, inte bara lyssna.

Marcus Söderström:

– Positivt att instruktörer från alla typer av kurser får träffas, jag har inte haft någon direkt insikt i den civila delen tidigare. Jag ser bara positivt på den här typen av instruktörskonferens.

FORTSÄTTNING?

– Jag hoppas att instruktörskonferensen får en fortsättning i någon form. Den kanske kan kompletteras med någon form av digitalt instruktörsnätverk för att öka möjligheterna till samverkan mellan instruktörer, funderar Marinette.

Fredrik Wilson tänker också på spridningen:

– Konferensen skulle behöva nå fler instruktörer än de dryga 30 som är här. Att samla alla samtidigt på en fysisk konferens skulle dock bli för stort och opersonligt för att få till stånd ett bra utbyte.

– Att genomföra nätbaserade möten fungerar för att nå ut med information, men det krävs personliga möten för att den här typen av diskussioner ska bli givande, konstaterar dock Marcus.

Ulf Hammarlund kompletterar några veckor efter konferensen:

– Kansliets ledningsgrupp har uppfattat att denna konferens varit mycket uppskattad och givande. Vi har tagit del av utvärderingar och rapporter som tydligt pekar på detta och ska fullfölja analysen avseende behov och ekonomiska förutsättningar.

TEXT: JÖRGEN SJÖHOLM

möt instruktörerna

MARINETTE NYH RADEBO

Marinette är styrelseledamot i kris-kommunikatörernas förbund, Criscom, och även utbildningsansvarig för deras civila kurser. Hon arbetar också som kurschef och instruktör, främst på avtalsutbildningar för länsstyrelser och andra myndigheter.

Hon är annars anställd på Plikt- och prövningsverket och har tidigare arbetat på Forsvarsdepartementet och inom försvarsindustrin. Hon påpekar med sin erfarenhet från pliktverket att mindre än 10 procent av en årskull tas ut för att göra värnplikt, resterande är en enorm resurs som kan engageras i frivilligverksamheten.

På frågan om vad som gör henne till en bra instruktör svarar Marinette:

– Jag är nyfiken, både på människor och att lära mig mer. Jag har aldrig slutat att utbilda mig själv, att vara instruktör handlar både om att dela med sig och att få erfarenheter från andra.

NIGAR SETIHESH

Som relativt ny i frivilligverksamheten gjorde Nigar GU-F sommaren 2022 och har sedan dess gått sina befattningsutbildningar för att bli sjukvårdare i Hemvärnet, samt instruktörskurs 1 och 2. Under våren 2024 kommer hon att genomföra de erforderade utbildningarna för att bli sjukvårdsinstruktör.

Nigar ville egentligen göra värnplikten, men det gick inte ihop med livet i övrigt så i stället blev det Hemvärnet och Forsvarsutbildarna. Hon har tidigare arbetat som elevassistent och lärare i engelska, och då fått positiv respons som utbildare.

– Jag vill lyfta de som blir lite bortglömda, jag har ett bra öga för att hitta dem, det är min lilla talang. Som ung, kvinna och flykting har jag en annan bakgrund än många andra här, vilket gör att jag kan tillföra andra perspektiv.

FREDRIK WILSON

Fredrik är aktiv i CBRN-förbundet där han arbetar med kursutveckling på en övergripande nivå, samt även som kurschef och instruktör.

Han har haft en hemvärnsbefattning tidigare, men är nu bara involverad i Hemvärnet som instruktör och mentor.

Till vardags är han civilanställd inom Marinen som CBRN-bancheff och CBRN-instruktör, vilket gör att han automatiskt är väl uppdaterad i sitt fackområde inom frivilligverksamheten.

– Jag försöker komma ut som instruktör så mycket jag kan. Risken är annars att ju längre man håller på med frivilligverksamhet, desto mer tid upptas av möten och administrativt kontorsarbete.

MARCUS SÖDERSTRÖM

Under sin GSU (Grundläggande soldatutbildning) 2006 inspirerades Marcus av sina instruktörer och kände att han själv ville gå instruktörsvägen. Han tjänstgör idag på GU-F, kombattantutbildningar och sjukvårdskurser.

Under 2023 har han hunnit med att arbeta som instruktör vid ett tiotal kurser och att vara sjukvårdsgruppchef i Hemvärnet.

Till vardags jobbar Marcus inom vården på en demensavdelning. Han kunde också ha hamnat i byggbranschen, började arbeta i pappans företag som fjärde generationens målare, men valde sen en annan väg.

Sina instruktörsförtjänster beskriver han så här:

– Jag är lyhörd och läser av folk, både instruktörskollegor och elever. Försöker se till varje individ, hur den lär sig bäst, och anpassa utbildningsmetoden därefter.

Foto: Jörgen Sjöholm

DE LOTSAR IN UNGDOMARNA I TOTALFÖRSVARET

Den tydligaste uppgiften är att se till så att alla Sveriges ungdomar gör sin plikt i totalförsvaret det år de fyller 18 år. Mönstringen pågår året om men Plikt- och provningsverket har även andra uppdrag.

I SLUTET AV FÖRRA ÅRET fick alla ungdomar i Sverige som är födda 2006 ett brev med broschyren "Mönstring och värnplikt" på posten. Det är ungefär 110 000 ungdomar som fyller 18 år i år och som därmed är skyldiga att på webben svara på frågorna i mönstringsunderlaget, en uppgift som det inte duger att slarva med. Att inte svara eller att ljuga i svaren är nämligen ett lagbrott.

Det är Plikt- och provningsverket som ansvarar för att informera, kalla, mönstra och skriva in till grundutbildning med värnplikt, det som förr kallades att "göra lumpen". I år kommer 28 000 att kallas till mönstring och av dem ska 8 000 väljas ut till utbildning med värnplikt. Antalet som utbildas har ökat successivt sedan värnplikten återaktiverades 2017 och målet, satt av ÖB och regeringen, är att 10 000 ungdomar per år ska göra värnpliktsutbildning i framtiden.

ÄVEN MOTVILLIGA UNGDOMAR KALLAS

Marinette Nyh Radebo är kommunikationschef på Plikt- och provningsverket och hon berättar att i takt med att

fler ska utbildas så blir utmaningen större. Under de år då det var relativt få som utbildades så räckte de motiverade ungdomarna till för att fylla platserna, men så är det inte längre. Numera händer det att ungdomar som svarat i mönstringsunderlaget att de inte är intresserade av grundutbildning med värnplikt ändå kallas till mönstring. Plikt- och provningsverkets uppdrag är att fylla platserna och både mönstring och grundutbildning med värnplikt ingår i den så kallade totalförsvarsplikten. Det innebär att den som blir uttagen till mönstring och till utbildning inte kan tacka nej.

– Här har vi ett stort uppdrag att informera ungdomar, deras vårdnadshavare och andra vuxna runt ungdomarna om att det här är en skyldighet som man inte kan välja bort men också att berätta om vad mönstring och värnplikt faktiskt handlar om och varför det är viktigt, säger Marinette.

Styrketest är en del av mönstringen. Foto: Anna Björkegren. Lilla bilden: Marinette Nyh Radebo är kommunikationschef på Plikt- och provningsverket. Foto: Micael Carlsson

– Tidigare lyfte vi ofta att det var en möjlighet för individen att utbildas till värnplikt och att det såg bra ut i ett CV men idag pratar vi framför allt om att göra sin plikt i vårt gemensamma arbete för att försvara Sverige.

EFFEKTIV INFORMATION

Just nu driver Plikt- och prövningsverket flera olika informationskampanjer. Kampanjen #mönstringsnacket vänder sig till vuxna som har ungdomar runt sig och som behöver kunna svara på frågor. Mönstringshandboken ger svar på allt som rör mönstringen och i alla digitala kanaler får årets ungdomskull påminnelser om att de förväntas göra sin plikt. Dessutom anordnas informationsträffar, nyhetsbrev skickas ut och det finns en Facebookgrupp för alla som ska mönstra i år. Marinette förklarar att det är ett av myndighetens huvuduppdrag att informera om vad lagen om totalförsvarspunkt innebär för de ungdomar som står på tur att fylla i mönstringsunderlaget.

– Eftersom värnplikten har varit vilande i Sverige i så många år så finns det en stor okunskap både hos ungdomar och vuxna.

Hur stor okunskapen är har Plikt- och prövningsverket siffror på eftersom de varje år låter Novus göra en undersökning innan informationskampanjerna drar igång. Förra året var det då till exempel bara 66 procent av ungdomarna som visste att det är obligatoriskt att fylla i mönstringsunderlaget. 60 procent visste att det är obligatoriskt att komma till mönstring om man blir kallad och 70 procent visste att det är obligatoriskt att göra värnplikt för den som blir uttagen. Efter informationskampanjerna framåt sommaren hade siffrorna stigit till respektive 94, 90 och 93 procent.

HUR VÄLJS DE 8000 UT?

Den första gallringen görs med hjälp av mönstringsunderlagets 40-talet frågor, framför allt om hälsa men även om skolgång och personlighet.

– Att utbildas till värnplikt och att tjänstgöra i skarpt läge är krävande och de som väljs ut måste vara fullt friska både fysiskt och psykiskt, säger Marinette.

– Det här funderar vi ganska mycket på eftersom det varje år är över 35 procent av de som svarar på mönstringsunderlaget som sällas bort på grund av att redan deras svar där visar att de inte klarar de grundläggande hälsokraven.

I nästa steg ska 28 000 mönstrade bli 8 000 värnpliktiga och det är resultaten på mönstringen som avgör vilka det blir. Själva mönstringen sker på något av prövningskontoren i Stockholm, Göteborg eller Malmö och består av ett antal tester och undersökningar. För de som blir godkända på mönstringen så matchas resultaten sedan med de krav som gäller för de olika utbildningarna.

DE SOM VILL MEN INTE FÅR

Likaväl som att vissa ungdomar kommer att kallas till mönstring och tas ut till värnplikt trots att de inte är motiverade, så finns det ungdomar som gärna vill utbildas till värnplikt men som inte får chansen. Vad finns det för möjligheter för dem?

– Den som inte blir kallad till mönstring kan göra en egen ansökan om att få genomgå prövning till grundutbildning till värnplikt, säger Marinette.

– En annan möjlighet är att engagera sig i frivilligförsvaret, där det finns uppgifter inom både det civila

Det är fjärde året i rad som mönstringshandboken ges ut. I boken får man, förutom praktisk information inför mönstringen, även stifta bekant-skap med Linn, Erik och Olle som nyligen gjort sin grundutbildning. Foto: Plikt- och prövningsverket

och det militära försvaret. Det finns idag 18 olika frivilliga försvarsorganisationer, där Försvarsutbildarna är en av dem, och varje organisation har specialistkompetens inom sitt specifika område.

PRÖVNING TILL UTBILDNINGAR MED SÄRSKILDA KRAV

Vid sidan av arbetet med mönstring av ungdomar har myndigheten två andra stora uppdrag, där det ena handlar om utbildningar och yrken med särskilda krav. Plikt- och prövningsverket ansvarar för prövningarna till bland annat polisutbildningen och till officersprogrammet. När det gäller polisutbildningen så handlar det både om själva ansökan och om testerna och undersökningarna under den medicinska och psykologiska prövningen.

Den som vill studera på officersprogrammet ansöker hos Försvarsmakten eller Försvarshögskolan medan själva prövningen sker hos Plikt- och prövningsverket. Även andra myndigheter kan ibland behöva hjälp med undersökningar, bedömningar och urval för yrken och utbildningar med krav på särskild lämplighet.

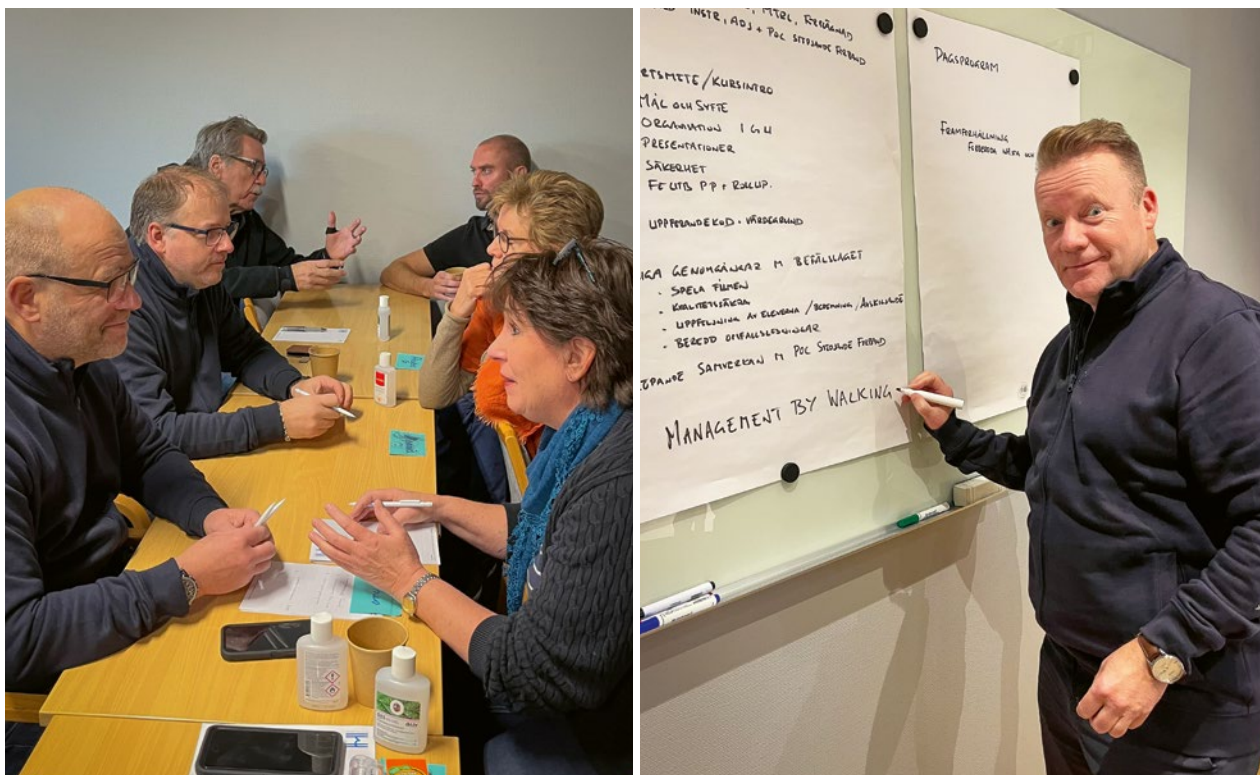
BEMANNING AV TOTALFÖRSVARET

Det tredje huvuduppdraget för myndigheten består i att se till att det finns ett centralt register över Försvarsmaktens krigsorganisation, men också all krigsplacerad personal på myndigheter, kommuner och regioner, något som är avgörande för ett fungerande totalförsvar.

– Vi ser till att det inte finns några krockar, till exempel att en person inte kan ha två olika krigsplaceringar, berättar Marinette.

– Och om det skulle ske så gör myndigheterna som det berör en bedömning var personen gör mest nytta.

TEXT: ANNA WIDERBERG

Till vän: Bikupa pågår, närmast i bild sitter Johan Wahlgren och Susanne Samuelsson. Till hö: Anders Fastesson förbereder redovisningen av gruppuppgift. Foto: Anna Torndahl

KURSCHEFER MÖTTES OCH LÄRDE AV VARANDRA

Att vara kurschef kan i vissa avseenden vara ett ensamt jobb, både bildligt och bokstavligt. För att stötta i arbetet genomfördes i slutet av november en kurschefskonferens på Höllviksnäs.

KURSCHEFEN ÄR DEN KURSFUNKTIONÄR som utses först, och som därefter har huvudansvar för kursen. Elever ska antas och kommuniceras med, instruktörer anlitas, logi med mera beställas och så vidare. Under kursens genomförande faller det på kurschefen att hålla samman helheten och se till att alla drar åt samma håll. Detta innebär inte minst att skapa ett bra klimat och att få alla elever att utvecklas tillsammans utifrån sin individuella nivå. Kort sagt, alla tittar på kurschefen, som förväntas ha svar på allt.

ERFARENHET OCH SAMSYN

Kurschefssysslan kräver erfarenhet och fingertoppskänsla och det är också viktigt att det finns en samsyn bland alla kurschefer så att ärenden hanteras konsekvent över olika kurser. Detta är svårt att åstadkomma om inte kurscheferna träffas och utbyter erfarenheter. Allt går inte att beskriva i regler och rutiner och saker kan lösas på olika sätt. Konflikter i elevgruppen, deltagare som inte klarar utbildningen eller som har personliga problem är bara några exempel på utmaningar.

INRIKTNINGEN

Lars-Gunnar Olsson är ansvarig för konferensen:

– Vi valde att inte titta på innehåll och upplägg av olika kurser. Detta hade krävt en indelning av deltagarna i kurs-specifika grupper, vilket hade gått ut över erfarenhetsutbytet mellan dem på en övergripande nivå, säger han och konstaterar även:

– En utmaning var också spridningen på deltagarna, vissa har kört kanske 40 kurser medan andra inte hunnit genomföra sin första kurs som kurschef. Därför ville vi ägna tid åt att gå igenom kurschefsrutiner och systemstöd så att alla känner till grunderna.

KERSTIN

– Jag engagerade mig i Criscom för cirka fem år sedan när jag gick i pension efter att ha jobbat som kommunikatör i den offentliga sektorn, berättar konferensdeltagaren Kerstin Einarsson.

– Sedan dess har jag utbildat mig till kurschef, det är ett sätt att hålla mina kunskaper vid liv. Jag är ganska

nybakad och har inte hållit i någon kurs på egen hand ännu.

Kerstin tillhör Göteborgs Försvarsutbildningsförening, och det är där hon tänker arbeta som kurschef i första hand.

– Jag tror att det viktigaste för en kurschef är att vara noggrann i förberedelserna och att hitta bra instruktörer. Då känner man sig tryggare när kursen väl drar i gång.

– Det var väldigt intressant att lyssna på de som arbetar på militära kurser. Där verkar förutsättningarna vara ganska annorlunda, med längre kurser, bredare innehåll och fler moment.

– Under konferensen hade jag dock önskat mer tid för gruppdiskussioner, schemat var ganska späckat med genomgångar. Men med lite justeringar i upplägget tycker jag att detta bör bli ett återkommande evenemang.

JOHAN

Med på konferensen är också

Johan Wahlgren som är instruktör

och kurschef, framför allt på ungdomskurser i Norrbotten.

– Det som driver mig är främst att få utveckla ungdomar, säger Johan. Det finns undersökningar som visar att Sverige sticker ut som ett väldigt individualistiskt land, och det värmer hjärtat att se dem växa från individ till lagspelare på fem dagar.

– Nu när jag har mitt civila jobb på hemmaplan kan jag engagera mig mer i frivilligverksamheten, och är chef för två till fyra kurser per år. Under kurserna är man i gång från klockan sex till tio varje dag, det är väl en del av charmen.

Konferensen kommenterar Johan så här:

– Jag tycker detta är ett bra initiativ, vi behöver samlas och utbyta erfarenheter och jag ser fram emot att delta fler gånger.

– Dock tycker jag att det borde lagts mer tid på diskussion, exempelvis om olika problem och frågeställningar som dyker upp under en kurs. Att få höra hur andra kurschefer löser sådana situationer.

SUSANNE

Susanne Samuelsson jobbar som militär, närmare bestämt som logistikchef på fältnärskolan, Ing2. Inom Försvarsutbildarna arbetar Susanne främst på Military Weekends.

– Vi måste visa de som vill komma in i Försvarsmakten vad det handlar om, detta är ju en rekryteringsaktivitet.

Hon tycker att konferensen var bra upplagd, varvad med både diskussioner och samlade genomgångar. Som kurschef kan man hamna i många olika situationer, särskilt eftersom man har med människor att göra, och då är man bättre förberedd om man haft möjlighet att dela erfarenheter med andra i samma befattning.

– Jag gillade konceptet att vi var både militära och civila deltagare på konferensen, jag lärde mig väldigt mycket av de civila. Speciellt när det gäller krishantering, för när vi arbetar på uppdrag av Försvarsmakten finns det alltid en stödstruktur för hur sådant ska hanteras. Det är en helt annan sak i den civila delen där kursledningen måste hantera detta på egen hand.

JAN

Konferensdeltagaren Jan Dufva från Västernorrland är sjukvårdsgruppchef i Hemvärnet. Där hamnade han efter att ha fått ett brev från Försvarsmakten i

samband med neddragningarna i slutet av 1990-talet.

– De meddelade att min krigsplacering upphört, tackade så mycket och sa att jag gärna fick gå med i någon frivilligorganisation i stället och på den vägen är det.

Till följd av ett sent avhopp blev han i somras med kort varsel in som kurschef på en utbildning för blivande sjukvårdsgruppchefer.

– Det fungerade eftersom jag hade mycket stöd av en kollega på en parallellkurs, han drog egentligen det stora lasset av det som behövde fixas gemensamt.

– Idén med en kurschefskonferens är jättebra, menar Jan. Att få träffa personer inom andra kursområden är väldigt givande. Jag känner ju bara till sjukvårdsbiten.

– Jag är tveksam till att en sådan här konferens kan köras digitalt, själva poängen är ju att träffas och kunna diskutera. Däremot kan teorigenomgångarna köras nätbaserat i förväg för de som behöver.

NÄSTA ÅR DÅ?

Precis som för instruktörskonferensen, som beskrivs i en separat artikel i detta nummer, så tittar Försvarsutbildarna centralt på hur man kan arbeta vidare på detta koncept kommande år.

TEXT: JÖRGEN SJÖHOLM

” DET SOM DRIVER MIG ÄR FRÄMST ATT FÅ UTVECKLA UNGDOMAR.

Johan Wahlgren, instruktör och kurschef

Välkomna att söka bidrag för åtgärder som bidrar till stärkandet av Sveriges försvar och fredsbevarande åtgärder.

Berättigade att söka är frivilliga försvarsorganisationer och organisationer som verkar för stöd till samhälle och individer.

Ansökningar kan göras under två perioder per år:
1 april – 1 september och 1 oktober – 1 mars

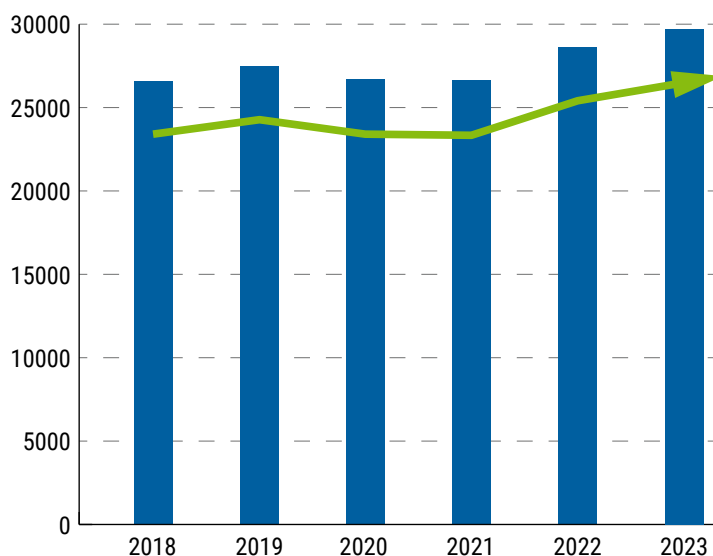
För ansökningsformulär och mer information, se hemsidan.

VI BLIR ALLT FLER

VID ÅRSSKIFTET VAR VI 29 781 medlemmar i Försvarsutbildarna och det innebär en ökning med 1 125 personer jämfört med föregående år.

Antalet vuxna medlemmar har ökat med 1 276 personer medan antalet ungdomar har minskat med 154 personer.

Av totalt 3 025 nyrekryterade medlemmar under året var 23% ungdomar.

NYA REGLER FÖR EKONOMISK ERSÄTTNING

VID KURSER DÄR DU FÅR ERSÄTTNING för förlorad arbetsinkomst behöver vi information om din årsinkomst. Du ska därför ladda upp en kopia på ditt aktuella SGI-beslut (sjukpenninggrundande inkomst) från Försäkringskassan.

Har du inget aktuellt (max 12-månader gammalt) SGI-beslut ska du besöka www.forsakringskassan.se och ladda ner och fylla i blanketten 5540 – Inkomst och arbetstid. Skicka sedan blanketten till Försäkringskassan enligt anvisad adress.

Tänk på att göra detta redan när du söker till utbildning då det kan vara en del ledtider hos Försäkringskassan innan du får beslutet.

Källa: forsakringskassan.se

REKRYTERA EN NY MEDLEM

HAR DU EN SLÄKTING, VÄN ELLER BEKANT som du tror kan bli en av oss? Prata med den personen. Han eller hon kan vara en blivande medlem.

Din hjälp behövs för att öka mångfalden! Ung, äldre, kvinna eller man, alla behövs!

Foto: Andreas Lindegren, Lindegren Media

FÖRSVARsutbildarna SUMMERAR ETT FRAMGÅNGSRIKT 2023

Fler och fler vill göra en insats för totalförsvaret och allt fler civila myndigheter vill ha hjälp av frivilligheten. Förra året var bemanningsansvaret för den civila sidan för första gången större än för Försvarsmakten.

Foto: Anna Grandinsson

UNDER 2023 GENOMFÖRDE 625 PERSONER Grundläggande soldatutbildning för frivilliga (GU-F) med godkänt resultat och det är nästan 150 personer fler än tidigare rekordår. Drygt 1 000 civilanställda i Försvarsmakten har fått kombattantutbildning och kan därmed lösa sina krigsuppgifter fullt ut. Efterfrågan från det civila försvaret har ökat och nya uppdragsgivare tillkommer successivt. De civila uppdragen under förra året handlade bland annat om räddnings- och röjningsstyrkor, förstärkningsresurs skyddsvakt och sjukvårdsutbildning.

– 2023 var första året då vårt bemanningsansvar för den civila sidan var större än för Försvarsmakten, säger Bo Stennabb som är Försvarsutbildarnas generalsekreterare.

ÖKAT INTRESSE FÖR ATT BIDRA

Hela 2023 präglades, liksom året innan, av situationen i omvärlden. Kriget i Ukraina har på olika sätt fortsatt att påverka organisationens verksamhet och precis som föregående år märks ett förhöjt intresse och en bred vilja att söka frivilligavtal inom totalförsvaret. Många nya uppdragsgivare har även kontaktat Försvarsutbildarna för att få veta mer om hur de kan få stöd av frivilligheten. Huvudpunkten vid det årliga aktörmötet, som främst riktar sig till civila beredskapsmyndigheter, är att berätta hur Försvarsutbildarna kan stödja dem på olika sätt.

– Till förra årets möte kom 37 personer från 25 olika aktörer, flera som vi tidigare inte haft några avtal med, berättar Bo Stennabb.

Samtidigt har Försvarsutbildarnas sedan länge största uppdragsgivare, Försvarsmakten, varit hårt ansatta av rådande omvärldsläge och fått använda avsevärda resurser till stöd för Ukraina. Detta samtidigt som man arbetat med tidigare politiska beslut om att genomföra tillväxt och förberett sig för ett Nato-medlemskap.

– För oss har det fått till följd att utlovat stöd från Försvarsmakten inte kunnat lämnats fullt och det har påverkat vissa av våra utbildningar negativt, säger Bo Stennabb.

– Det är dock viktigt att påpeka att vi, trots detta, har genomfört en mycket omfattande verksamhet, där flera nya rekord har satts både när det gäller antal kurser och antal utbildade.

MEDLEMMARNAS ARBETE AVGÖRANDE

Arbetet med föreläsningar i hemberedskap och försvarsinformation fortsatte även under 2023, dock inte i fullt lika stor utsträckning som i samband med specialsatsningarna 2022.

De gemensamma samlingarna i form av regionala samordningsmöten, riksstämma och höstkonferens är avgörande för att kunna bedriva en professionell och omfattande verksamhet.

– Vår regionaliserade modell, där ansvaret för utbildningsuppdragen ligger på våra förbund är en förutsättning för att vi som organisation ska kunna åta oss den mängd uppdrag vi gör, och de gemensamma samlingarna behövs för att vi ska kunna samordna oss och lära av varandra, säger Bo Stennabb.

Området som har de största utmaningarna, både förra året och framåt, är ungdomsverksamheten.

– Här har vi fått lägga mycket kraft på att föra en dialog med våra uppdragsgivare och på att finna egna konstruktiva lösningar som vi hoppas ska bära frukt inför kommande år, avslutar Bo Stennabb.

TEXT: ANNA WIDERBERG

ÄR VI ETT KUNSKAPSFÖRETAG ELLER IDEELL FÖRENING?

DET HÖRS IBLAND LITE MUMMEL i kön. Senast på förbundskonferensen i Höllviken hörde jag den här diskussionen. Man funderar över om Försvarsutbildarna är ett kunskapsföretag eller en allmännyttig ideell förening. Är vi ett företag som styrs topp down eller är vi en organisation som byggs underifrån av medlemmar. Det var flera som framförde dessa synpunkter mellan skål och vägg.

När staten delar ut uppdrag följer det med pengar och regler för hur dessa pengar ska användas. Det är Svenska Försvarsutbildningsförbundet som får uppdragen från Försvarsmakten och Myndigheten för samhällsskydd och beredskap (MSB), inte förbunden.

Under de 40 år som jag varit på olika styrelseposter i Försvarsutbildarna har den statliga styrningen sett olika ut. Under kalla kriget fick vi och Fo-grupperna en hög med pengar för att ordna utbildning för i huvudsak det värnpliktiga befälet. Förbunden hade då rätt stor handlingsfrihet att påverka utbildningen.

Under den "eviga freden" som inträffade efter det att Sovjetunionen rasat samman var efterfrågan från Försvarsmakten låg. Ungdomsutbildning var det som då efterfrågades i huvudsak. Det var under den tiden vi fattade det kloka beslutet att bli en avtalsorganisation och ge oss in på marknaden för civilt försvar och krishantering.

Idag är förbunden väldigt regelstyrda. Inför varje verksamhetsår får vi ett förbundskort som talar om vad vi ska göra för aktiviteter för Försvarsmakten och MSB, för statliga pengar. Det följer också med en påse pengar för att driva verksamheten hos förbunden inom ramen för organisationsanslaget från staten. Den styrningen innehåller förutom förbundskortet regelverk som resurskort och utbildningsplaner m fl instruktioner. Vi har en verksamhetsprocess som innehåller olika styrningar och rapportpunkter. Inom den här beskrivna processen, kan vi säkert av många uppfattas som ett utbildningsföretag styrt av kansliet i Stockholm. Inte som en medlemsorganisation.

Vi lyder under frivilligförordningen som säger att vi är en frivillig försvarsorganisation med uppdrag att rekrytera

och utbilda frivillig personal till totalförsvaret. Vi ska också syssla med totalförsvarsinformation. Hade den här förordningen inte funnits hade Försvarsmakten och MSB med tillämpning om lagen av offentlig upphandling fått handla upp utbildning på marknaden eller göra jobbet själva. Hade inte frivilligförordningen funnits hade det vi gör troligen räknats som illegal kårverksamhet. Vi hade inte kunnat utbilda i väpnad strid t ex.

Vad finns det för risker med en sådan här diskussion. Jag tror att om vi uppfattas enbart som ett kunskapsföretag kommer vi få det svårt att engagera nya medlemmar. Svårt att få funktionärer som är villiga att jobba ideellt/oavlönat för rörelsen.

I Överstyrelsens anvisningar står det under rubriken Ideella och folkförankrade. "Vi är en demokratiskt uppbyggd medlemsorganisation med syfte att bidra till försvarsvilja, motståndskraft och folkförankring av totalförsvaret. Utbildningen ska vara till gagn för våra medlemmar, för kursdeltagare från de andra frivilliga försvarsorganisationerna samt övriga intressenter". Det står också "Försvarsutbildarnas verksamhet utgår från den enskilde medlemmens intresse och vilja för engagemang till stöd åt samhällets krisberedskap och totalförsvaret. Vi välkomnar alla som följer våra stadgor och delar vår värdegrund."

Jag tror att det kommer bli svårt att nå upp till detta om vi enbart uppfattas som ett kunskapsföretag. Jag har ibland sagt så här, när frågan kommer upp om vilka som styr Försvarsutbildarna. Det gör kansliet. Det beror inte på någon illvilja eller konspiration. Utan enbart på att kansliets personal har ett kunskapsövertag mot oss som arbetar ideellt med Försvarsutbildarna. Det är därför viktigt att "den folkvalda" Överstyrelsen bevakar den här diskussionen.

NILS-BERTIL GARPLAND, fd ÖS ordförande

Foto: Studio Romantic / Shutterstock

Den svenska demokratin har i stor utsträckning formats av ett starkt och aktivt föreningsliv. Försvarsutbildarna är en del av den traditionen, en folkrörelse med uppdrag att stärka totalförsvaret. Foto: Britt-Marie Sohlström / flickr

VI STÄRKER SAMHÄLLETS SÄKERHET

RUBRIKEN OVAN ÄR DEN FÖRSTA TEXT som möter besökarna till vår hemsida på Internet och på ett sätt sammanfattar den vår verksamhetsidé, som är fastställd av vår Riksstämman. Nils-Bertil Garpland lyfter ett antal viktiga aspekter i sina reflektioner kring vad vi som organisation är och vill stå för. Det korta svaret är att vi är och behöver fortsatt kunna vara flera saker samtidigt. Vi är en demokratiskt uppbyggd medlemsorganisation, en allmännyttig ideell förening, men vi är också en frivillig försvarsorganisation med uppdrag att rekrytera och utbilda frivillig personal till totalförsvaret, samt bidra till totalförsvarsinformation. Detta formuleras på följande sätt i vår verksamhetsidé:

”Försvarsutbildarna är en känd och respekterad frivilligorganisation till nytta för samhällets robusthet och dess invånare. Till oss söker man sig för att få lära sig om och delta i intressant och utvecklande verksamhet med koppling till totalförsvaret. I Försvarsutbildarna vill och får den enskilde tillsammans med andra bidra med stöd till hela samhällets säkerhet i kris och krig. Som organisation regleras vi genom förordningen om frivillig försvarsverksamhet.”

Denna verksamhetsidé ger en tydlig inriktning hur vi som organisation önskar uppfattas och vad vi ska erbjuda våra medlemmar, såväl som samhället i stort. Utifrån detta har Överstyrelsen, med stöd av kansliet, ansvar att vikta och styra verksamheten, så att verksamhetsidén på bästa sätt efterlevs. Det är viktigt att poängtera att denna viktning och styrning har behov av att justeras i takt med, hur omvärlden och samhället utvecklas.

Utmaningen är att säkerställa en rimlig balans mellan de olika rollerna över tid. En balans där medlemmarnas önskemål tillvaratas, samtidigt som uppdragsgivarnas bestämmelser och krav samt samhällets förväntningar på oss som frivillig försvarsorganisation kan mötas. Kriget i Ukraina har medfört att förväntningarna på oss som utbildningsorganisation ökar. Detta förtar inte - utan understryker - att vi fortsatt behöver värna medlemsperspektivet, då detta utgör grunden för det vi är och allt vi gör.

JOHAN RENÉ
ÖS Ordförande

BO STENNABB
Generalsekreterare

SPÄNNANDE MEN NERVÖST ATT TESTA PROVKAMMAREN

De som är unga idag kommer att behövas inom totalförsvaret, därför prioriterar Försvarsutbildarna ungdomsverksamheten. Nora Finckh och Lova Magnusson Lind tog chansen att utöka sina kunskaper inom CBRN.

SISTA HELGEN I NOVEMBER höll ungdomsavdelningen i Försvarsutbildarna Norra Småland en helgkurs i CBRN, en fortsättning på baskursen. Syftet med kursen är att eleverna ska få grundläggande kunskaper och färdigheter inom ämnesområdet CBRN. Efter kursen ska ungdomarna till exempel kunna hantera enklare brandsläckningsutrustning och med den kunna släcka en mindre brandhärd, släcka brand i docka, använda indikeringsutrustning och utefter beredskapsgrader vidta lämpliga skyddsåtgärder.

AKTIVA I UNGDOMSVERKSAMHETEN

Det var Lova som väckte Noras nyfikenhet för Försvarsutbildarnas ungdomsverksamhet. Lova har sett sin syster gått från ungdomsverksamheten till värnplikten och vidare inom Försvarsmakten. Lova och Nora är från Värnamo och har tidigare deltagit i flera ungdomsaktiviteter. Nora berättar bland annat om en fältövning med övernattnig i tält samt övningar med sjukvårdsinnehåll. Hon tycker att den här helgkursen i CBRN var väldigt intressant, lärorik och jätterolig att genomföra. Lova går till och med ännu längre.

– Jag skulle gärna gå kursen en gång till, säger hon.

PROVKAMMAREN VAR HÖJDPUNKTEN

På frågan om vad som var kursens höjdpunkt framhåller båda momentet med provkammaren, som är det yttersta testet på att skyddsmask och kläder sitter som de ska.

Mot provkammaren. Foto: Björn Borgenstrand

Förberedd för rökdyk. Foto: Björn Borgenstrand

- Det var särskilt kul att få gå in i provkammaren och även testa det ihop med sjukvård, säger Nora.
- Lova håller med och tillägger:
- Det var mycket spännande men samtidigt nervöst.

EN FRAMTID I FÖRSVARETS TJÄNST ÄR TÄNKBAR

Uppenbarligen har inte kursen avskräckt Lova och Nora från att engagera sig vidare inom försvaret. På frågan om de kan tänka sig att göra värnplikten svarar Nora:

- Ja, det skulle jag kunna tänka mig.
- I nuläget är det ett av mina framtida mål att göra värnplikten, säger Lova.

TEXT: ROLF ARSENIUS

● fakta

CBRN

CBRN står för kemiska, biologiska, radiologiska och nukleära hot. En CBRN-grupp inom, till exempel Hemvärnet, arbetar för att personal ska undvika och överleva olika CBRN-hot och därigenom bidra till förbandets operationsduglighet i CBRN-miljö.

DIGITALA REKRYTERINGS- OCH AVTALSMÖTEN

En viktig del av Försvarsutbildarnas verksamhet är rekrytering. Fyra gånger per år samlas därför rekryterings- och avtalsansvariga från landets olika förbund för att utbyta erfarenheter kring dessa frågor.

FÖRBUNDSSEKRETERARE RONNY SVENSSON är en av deltagarna i teamsmötet i slutet av november. Han är en räv i sammanhanget, med en militär grund som lades redan i början av 70-talet. Sedan 2014 är han förbundssekreterare för Norra Smålands förbund.

– Dessa möten över nätet är ett bra sätt att träffas som ger lite kontinuitet för oss. För mig blir det ett tillfälle att lyssna av hur det ser ut i övriga landsändar och få lite av den extrainformation man innan kanske inte visste att man skulle ha glädje av. Det är både små och stora uppdateringar av intresse som man kan föra vidare, säger han.

Även Ingela Skoog, vice ordförande för Skåneförbundet, finns på plats bakom sin skärm. Hon ser definitivt ett värde med möten i digital form, som även ger utrymme för kansliet att ge information till många på samma gång.

plats på kartan. Då har jag fått tips av andra hur jag ska bearbeta även Länsstyrelsen och kommunen, berättar Ronny Svensson.

DEN VIKTIGA MEDLEMSVÅRDEN

Minst lika viktigt är att mötena ska vara en källa till inspiration för att behålla medlemmar, något som både Ingela Skoog och Ronny Svensson ser som grundläggande. Eftersom det kan ta ett par år att forma en alldeles ny medlem så pass att den är färdig att placeras på rätt plats så vill man inte tappa någon i onödan.

– Det här är en liten värld, har jag märkt, och det gör att vi kan vara familjära och öppna på dessa möten, samtidigt som det sitter en kommunikatör från kansliet och håller i rodet. Men vi som trivs i den ideella verksamheten är troligen en speciell typ av människor som söker efter samspel, säger Ingela Skoog.

TEXT: BEATA HANSSON

”VI KAN VARA FAMILJÄRA OCH ÖPPNA PÅ DESSA MÖTEN.

Ingela Skoog, vice ordförande för Skåneförbundet

– Det vi pratar om under dessa träffar kan ge oss som deltar en större förståelse för helheten som Försvarsutbildarna utgör. Plus det viktiga med att vi lär känna varandra, säger Ingela Skoog.

LITEN ARBETSINSATS MED STORT UTFALL

Att få diskutera och lära av andra tycker hon är ovärderligt för sin roll i Försvarsutbildarna. För dagen har hon exempelvis fått det på många sätt angenäma problemet med en stor beställning på sitt bord då Länsstyrelsen i Skåne behöver 700 personer mellan år 2024 och 2027. En utmaning för vilken rekryterare som helst, skrattar hon.

Att det alltid finns något nytt att lära här, skriver även en veteran som Ronny Svensson under på. Det största värdet kanske ligger i att bli underrättad om rekryteringsläget samtidigt som man får annan nyttig information från de andra förbunden.

– En del har jag redan hört under höstkongressen på Höllviksnäs, men dessa möten över nätet ger ofta bättre tillfällen att ställa de lite mindre allmänna frågorna, de som rör den egna verksamheten. Hos oss är exempelvis de civila avtalen få då vårt område av tradition är en ”grön”

Det vi pratar om kan ge oss en större förståelse för helheten som Försvarsutbildarna utgör, säger Ingela Skoog. Foto: Privat

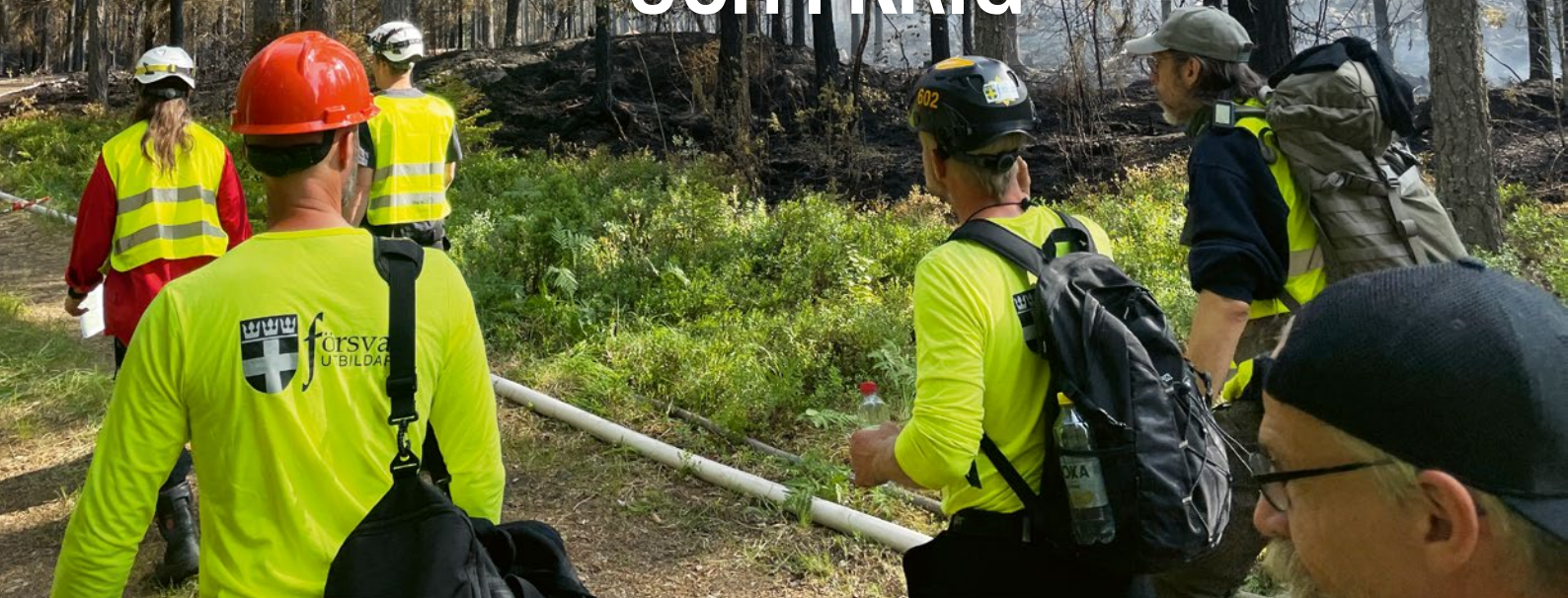
Möten över nätet ger ofta bättre tillfällen att ställa de lite mindre frågorna, säger Ronny Svensson. Foto: Privat

● fakta

DIGITALA REKRYTERINGS- OCH AVTALSMÖTEN

En intern kompetensutveckling som genomförs fyra gånger per år. Avtals- och rekryteringsmötet över Teams är en av flera aktiviteter som kansliet anordnar. Andra har fokus på kassörer i styrelser och på kursledningar.

DE HJÄLPER TILL VID BRÄNDER, ANDRA SAMHÄLLSSTÖRNINGAR OCH I KRIG

Räddning- och röjningsstyrkan i Dalarna fick göra sin första insats vid skogsbranden i Norberg i somras, alldeles efter utbildningen. Foto: David Emilsson

De räddning- och röjningsstyrkor som Försvarutbildarna hjälpt länsstyrelserna att utbilda har redan kommit till nytta. För några av de nyutbildade tog det bara tre veckor innan de fick hjälpa till vid sin första brand – och strax därefter vid en översvämning.

VID SKOGSBRAND ÄR DET INTE BARA ELDEN man måste passa sig för – när rötterna brunnit faller träden som käglor. Och de gör det alldeles tyst och utan förvarning, inte knakande och brakande som vid en storm. Därför måste man vara oerhört försiktig när man går in i en skog som brunnit, även om elden är släckt.

– Det här är en av många viktiga saker som de som ska jobba med skogsbränder behöver veta innan de ger sig ut i skogen, säger Stefan Eriksson, instruktör hos Försvarsutbildarna som även ingår i räddning- och röjningsstyrkan som tillhör Länsstyrelsen Dalarna.

I somras var han en av de som hjälpte till både vid skogsbranden i Norberg och översvämningarna i Mora några veckor senare.

– När vi kom ut på plats i Norberg hade det brunnit tre-fyra dagar. Även om elden var under kontroll så var det fortfarande mycket bränder under marken som vi hjälpte till att släcka, berättar han.

Till sommaren blir det tre år sedan han själv gick Försvarsutbildarnas utbildning för räddning- och röjningsstyrkor.

– Jag har tidigare varit deltidbrandman och saknade brandyrket. Så när jag såg annonsen om utbildningen på Facebook hakade jag på direkt. Det kändes som en fin möjlighet att kunna vara med och göra samhällsnytta. Efter kursen blev jag tillfrågad om jag ville bli instruktör, tack vare mina erfarenheter som deltidbrandman. Jag tyckte att det var en jättebra kurs så det känns väldigt roligt att själv få vara med och utbilda nu, säger Stefan Eriksson.

UPPGIFTER I FREDSTID, HÖJD BEREDSKAP OCH KRIG

Tanken med räddning- och röjningsstyrkorna är att de ska fungera som en förstärkningsresurs till länsstyrelser i fredstid, men även vid höjd beredskap och krig. Finansieringen sker via MSB, Myndigheten för samhällsskydd och beredskap. Styrkornas uppgift är att hjälpa till vid samhällsstörningar som skogsbränder, översvämningar och svåra väderförhållanden.

– Det är viktigt att påpeka att de frivilliga som vi rekryterar inte är fast anställda på något sätt, utan är en frivilligresurs som kallas in vid behov,

säger Anna Torndahl, samordnare totalförsvar hos Försvarsutbildarna.

I dagsläget ligger fokuset under grundutbildningen på skogsbrandsbekämpning. Deltagarna får bland annat lära sig sådant som att koppla ihop slangar med olika typer av kopplingar, använda sprinklers och få i gång pumpar som tar upp vatten på olika ställen.

– Vi bygger upp olika scenarier som blir allt svårare efter hand. Under slutet av utbildningen får deltagarna känna på hur stressigt det verkligen kan bli. Slangarna kan vara 500–600 meter långa och om man är pumpskötare måste man se till att vattnet kommer fram i andra änden. Om man inte stannar vid pumpen och sköter den kan den börja suga luft eller så kanske det blir soppatorsk, säger Marcus Ingstedt, instruktör för utbildningen hos Försvarsutbildarna.

VI BYGGER UPP OLIKA SCENARIER SOM BLIR ALLT SVÅRARE EFTER HAND.

Marcus Ingstedt, instruktör

För att få gå utbildningen och därefter bli en del av en räddning- och röjningsstyrka ska man vara mellan 17 och 60 år och ha god hälsa och fysik. Efter grundutbildningen skriver man avtal med länsstyrelsen i sitt län. I samband med det blir man också krigsplacerad. Det innebär att man inte får vara krigsplacerad någon annanstans, vare sig på sin arbetsplats eller via Hemvärnet.

Att delta i övningar och insatser i fredstid är frivilligt, men för att få fortsätta vara med i styrkan förväntas man delta i utbildningar, övningar eller insatser minst en dag per år. Vid höjd beredskap eller krig är läget annorlunda. Med stöd av sin krigsplacering kan man då kallas in enligt lag.

– Innan man söker kan det vara bra att stämma av med sin arbetsgivare. En arbetsgivare är inte skyldig att ge ledigt vare sig för utbildningen, övningar eller insatser i fredstid. Men många arbetsgivare brukar ändå se det som positivt att kunna vara med och bidra på det viset, säger Anna Torndahl.

Vid höjd beredskap och krig ska styrkorna utgöra en del av befolkningsskyddets räddning- och röjningsstyrkor. Ett sådant läge skulle kunna innebära ytterligare uppgifter jämfört med nu. I beredskapssyfte tittar man därför på om utbildningen ska utökas med nya kompetensområden. Att behovet av räddningstjänst är stort under krig har inte minst visat sig i Ukraina. Räddningstjänsten där har haft flera viktiga funktioner att fylla, både när det gäller att släcka bränder, leta efter människor i raserade hus och utföra grundläggande sjukvård.

För att klara utbildningen krävs en viss uthållighet och styrka – men mest av allt engagemang. Foto: Peter Wallenberg

Det gäller att se upp. När rötterna brunnit faller träden som käglor. Foto: David Emilsson

Slangarna kan vara 500-600 meter långa och pumpskötaren måste få fram vatten hela vägen. Foto: Stefan Eriksson

– Under kommande år kommer vi att titta på hur en utbildning inom ammunitionsmarkering skulle kunna se ut, tillsammans med MSB och länsstyrelsen Skåne. Vi har även ett samarbete med Insatsingenjörerna, en annan frivillig försvarsorganisation, om hur vi kan arbeta med evakuering samt röjning, berättar Anna Torndahl. Behoven kan också se lite olika ut i olika län. I Stockholm och Norrbotten har man till exempel velat ha utbildning även inom oljesanering.

– Utöver det kommer det säkert att vara flera län som även vill ha med kompetens och förmåga inom strålskydd, säger Anna Torndahl.

Strax efter sitt första uppdrag var det dags för räddning- och röjningsstyrkan i Dalarna att rycka ut igen – den här gången vid en översvämning.
Foto: David Emilsson

SÅ MÅNGA HAR UTBILDATS

Sedan starten 2020 har Försvarsutbildarna utbildat cirka 150 frivilliga till räddning- och röjningsstyrkor hos fem olika länsstyrelser: Uppland, Stockholm, Dalarna, Västerbotten och Norrbotten.

– Under året kommer vi att utbilda för Skåne. Gotland och Västernorrland startar upp kommande år och det sker även kompletteringsrekrytering varje år för alla de här länen, berättar Anna Torndahl.

Tidigare fick alla godkända en egen personlig utrustning som MSB bekostade, men sedan 2023 är det länsstyrelsernas ansvar att ordna personlig utrustning.

I Skåne handlar det om så mycket som tio styrkor med 30 personer i varje under de kommande fyra åren. Planen är att utbilda de två första styrkorna i år. I samband med det startar man också upp en ny utbildningsplats i Revingehed i Skåne, som komplement till den nuvarande i Ånn i Jämtland.

De som deltar i räddning- och röjningsstyrkorna gör det under ledning av räddningsledaren inom den ordinarie, kommunala räddningstjänsten. I Skåne har Länsstyrelsen valt att även låta utbilda särskilda styrkeledare som kan leda sina styrkor, dock fortfarande under ordinarie räddningsledare.

– Det ska bli spännande att få vara med och bygga upp hela den här verksamheten och se hur den växer. Totalt sett ska vi rekrytera 700 nya befattningar fram till 2027 här i Skåne. Utöver personer till räddning- och röjningsstyrkorna inklusive styrkeledare handlar det om kommunikatörer, skyddsvakter och sjukvårdstransporter, säger Ingela Skoog, rekryteringsansvarig för Försvarsutbildarna Skåne.

KOMPLEMENT TILL RÄDDNINGSTJÄNSTEN

Hos Länsstyrelsen Dalarna är man mycket nöjd med sin räddning- och röjningsstyrka som varit i gång sedan i somras.

– Vi ser de frivilliga försvarsorganisationerna som ett viktigt komplement både i kris och vid höjd beredskap.

Efter flera års uppehåll känns det bra att vi kommit i gång med det här arbetet igen, med räddning- och röjningsstyrkan som första pilot. Trots att de fick rycka in skarpt så snabbt efter att de utbildats så gjorde de det med bravur, säger Jesper Folkesson, enhetschef samhällsskydd hos Länsstyrelsen Dalarna.

Tanken är nu att räddning- och röjningsstyrkan ska vara en resurs för länet och framför allt för länets räddningstjänster.

” DET VAR JÄTTEKUL ATT FÅ
UTNYTTJA SINA KUNSKAPER
OCH GIVANDE ATT SE ATT VI
HADE LÄRT OSS SÅ MYCKET.

David Emilsson, deltagare i insatsen i Norberg

– Alla räddningstjänster i länet vet om att styrkan finns och att de kan kalla ut den. Rent praktiskt går det till så att räddningstjänsten får höra av sig till vår TIB (tjänsteman i beredskap) om de behöver hjälp. I somras var det vår beredskapshandläggare som har räddningstjänsterna som sitt ansvarsområde och som samordnar räddning- och röjningsstyrkan som var TIB när det började brinna, vilket förenklade arbetet. Eftersom allt var så nytt blev det lite som att göra vägen samtidigt som vi gick på den. Men resultatet blev väldigt bra, säger Jesper Folkesson. Försvarsutbildarnas instruktör Marcus Ingstedt som också deltog i insatsen i Norberg håller med om att utlarmningen fungerade smidigt.

– När det började brinna tog Länsstyrelsen Dalarna kontakt med mig och började larma ut enligt en larmplan som fungerade jättebra. Först skickade de förberedande sms om att en insats var på gång och sedan fick alla meddela in vilka som kunde vara med. Av hela gänget i Dalarna tror jag bara det var fem som inte kunde, berättar han.

STARK TEAMKÄNSLA

En av de som deltog i insatsen i Norberg efter att precis ha gått utbildningen var David Emilsson, som till vardags arbetar som konstruktör i eget företag.

– Jag trodde nog aldrig att vi skulle få rycka in så snabbt, men det var jättekul att få utnyttja sina kunskaper och givande att se att vi hade lärt oss så mycket. Jag blev imponerad över hur engagerade alla var och vilken teamkänsla det blev. Trots att det var nya grupperingar både vid branden och senare vid översvämningen, så fungerade vi direkt som gamla sammankörda team, berättar han.

Att han sökte sig till styrkan berodde på hans tidigare upplevelser av skogsbränder på nära håll. Under den stora branden i Västmanland 2014 kunde han känna hur brandröken svepte in över Ludvika där han bor. Fyra år senare hamnade han i närheten av en stor skogsbrand igen – då i Idre i norra Dalarna där familjen har sin stuga.

– Jag tror vi var många som genuint kände att vi ville hjälpa till då. Så när den här möjligheten dök upp sökte jag direkt. I slutet av 90-talet gjorde jag dessutom civilplikt inom räddningstjänsten, så det låg mig varmt om hjärtat också av den anledningen, berättar han.

Hos Länsstyrelsen Dalarna tittar man just nu närmare på detaljerna kring hur styrkan ska fortsätta öva och hållas uppdaterad.

– När vi har tagit in en sådan här funktion ska den naturligtvis övas tillsammans med oss, så att de som är med känner att de är en del av en stark organisation och kan dra sitt strå till stacken, säger Jesper Folkeson.

FLERA REKRYTERINGAR PÅ GÅNG UNDER ÅRET – SÖK!

Både Marcus Ingstedt och Anna Torndahl vill nu uppmana fler intresserade i aktuella län och som uppfyller kraven att söka utbildningen. På forsvarsutbildarna.se under rubriken "Frivilligavtal" hittar man alla aktuella rekryteringsavtal och kan göra en intresseanmälan när rekryteringsperioden är i gång.

– För att uppmärksamma de som bor i aktuellt län annonserar vi på Facebook och informerar om det i andra kanaler. Vi vill också att de aktuella regionala förbunden hjälper till att sprida information kring rekrytering i deras län, säger Anna Torndahl.

Efter att man skickat in sin intresseanmälan blir man kallad till ett informationsmöte. Om man är intresserad av att gå vidare efter det ansöker man till kursen via Forsvarsutbildarnas webb.

– Många tror kanske att man måste vara en atlet för att söka till räddning- och röjningsstyrkorna, men så är det inte. Vi har tjejer och killar i alla åldrar och med olika bakgrunder. Har man bara lite jäklar anamma, vilja och engagemang så fixar man det. Eftersom vi är så många ute i fält kan vi hjälpas åt att lösa problemen tillsammans, säger Marcus Ingstedt.

TEXT: SARA BERGQVIST

fakta

FÖR ATT FÅ GÅ UTBILDNINGEN MÅSTE DU:

- Vara stadigvarande bosatt i Sverige. Bo i länet det ska rekryteras till.
- Vara mellan 17 och 60 år när utbildningen påbörjas.
- Ha full arbetsförmåga, god hälsa, god uthållighet samt vara i god psykisk balans. Du behöver kunna bära en vuxen på bår, det vill säga klara av tunga lyft. Du kan inte ha dålig rygg eller knän som påverkar fysiskt krävande uppgifter.
- Kunna tjänstgöra även på obehaglig arbetstid.
- Vara medlem i en frivillig försvarsorganisation, gärna i Forsvarsutbildarna för att vara försäkrad under utbildning och övning.
- Du får inte vara krigsplacerad på din arbetsplats, i Hemvärnet eller på annat frivilligavtal.
- Det är meriterande om du har B-körkort och om du varit deltid- eller heltidsbrandman.

OBLIGATORISK DEL AV UTBILDNINGEN

- Skogsbrandsbekämpning – grundkurs, 4 dagar
- Specifik utbildning för aktuellt län, varierar hos de olika länsstyrelserna, 1–2 dagar
- Grundkurs för befattning hos uppdragsgivaren, 1 dag
- Sjukvård – civil, 5 dagar (hos vissa länsstyrelser)

REKOMMENDERADE KURSER, EJ OBLIGATORISKA

- Sjukvård – civil, 5 dagar
- Civil beredskap – grunder, 2 dagar
- CBRN – civil introduktionskurs, 2 dagar

Under utbildningen får man lära sig att koppla ihop slangar, använda sprinklers och få i gång pumpar som tar upp vatten på olika ställen.
Foto: Stefan Eriksson

SÅ HANTERAR DU FARLIGA ÄMNEN FÖR DIN HEMBEREDSKAP

Förvarar du bränsle och andra farliga ämnen hemma som du behöver för din hemberedskap? Då gäller det att ha koll på hur du hanterar dem för att undvika olyckor.

När det gäller brandfarliga varor får du inte spara mer än för husbehov. Reglerna för flerbostadshus är strängare än för villor och radhus.

VAD AVGÖR HUR BRANDFARLIG EN VÄTSKA ELLER GAS ÄR?

Brandfarliga vätskor är vätskor med låg flampunkt, det vill säga som kan antändas vid en låg temperatur. En vätska räknas som brandfarlig om flampunkten är 100 grader eller lägre – ju lägre flampunkt, desto mer brandfarlig. Vissa vätskor kan antändas redan vid rumstemperatur eller lägre. Det är inte vätskan i sig som brinner, utan ångan.

Brandfarliga gaser är gaser som kan bilda en antändbar gasblandning med luft vid en temperatur av 20 grader. Även gaser i vätskefas räknas som brandfarliga gaser, till exempel gasol.

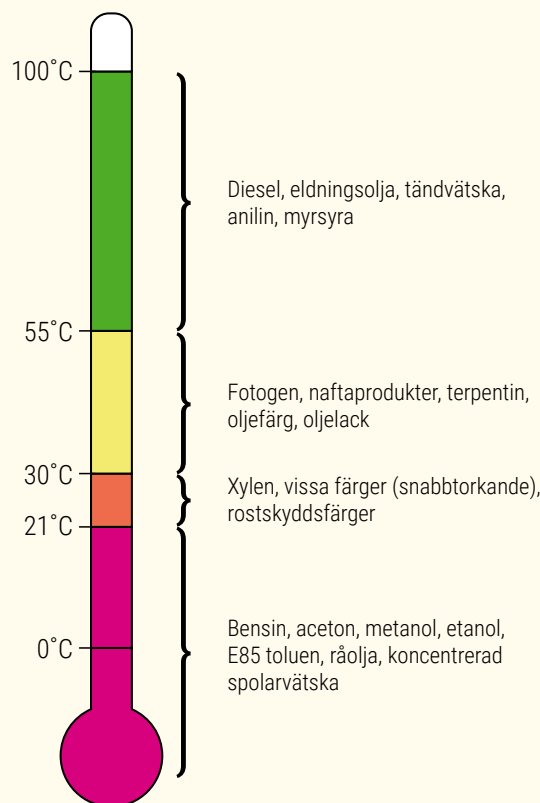
Exempel på brandfarliga vätskor: Bensin, diesel, tändvätska, aceton, handsprit och fotogen. Bensin är ett exempel på extremt brandfarlig vara – flampunkten är minus 40 grader.

Exempel på brandfarliga gaser: Gasol (som består av butan och propan), acetylen, metan (naturgas/biogas), ammoniak och vätgas. Gasol som befinner sig i behållare har komprimerats till vätska – ett kilo gasol motsvarar cirka 500 liter gas. Butan används i exempelvis cigarettändare och gasflaskor till portabla kaminer.

SÅ MYCKET FARLIGA ÄMNEN FÅR DU FÖRVARA HEMMA

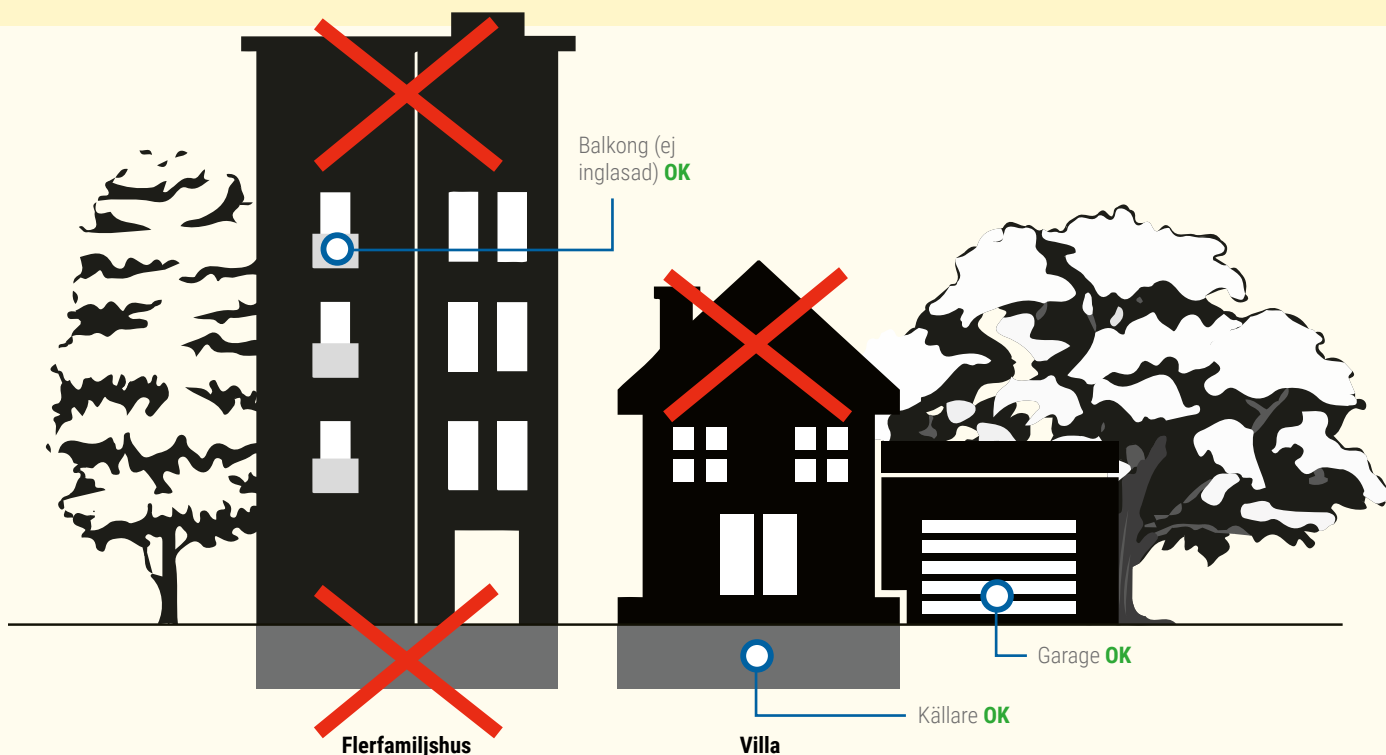
- Du får maximalt förvara 100 liter brandfarliga vätskor hemma utan tillstånd. Drivmedel i fordon och reservdunk räknas inte in i detta.
- Storleken på behållarna med farliga vätskor får inte vara större än 5 liter.
- Om du bor i flerbostadshus och har en balkong (ej inglasad) får du förvara brandfarlig vätska där i behållare upp till 25 liter.
- Du får inte förvara brandfarliga vätskor i vindsförråd, oavsett bostadstyp. Undantaget är enstaka behållare upp till 5 liter om vätskan har en flampunkt över 30 grader. Det innebär till exempel att det inte är tillåtet att förvara bensin på vinden.
- I flerbostadshus får du heller inte förvara brandfarliga vätskor i källarförråd eller garage i bottenplan (utöver bränsle och reservdunk i fordonet). Undantaget är enstaka behållare upp till 5 liter om vätskan har en flampunkt över 30 grader.
- Du får förvara maximalt 60 liter gasol hemma. För mer krävs tillstånd från kommunen. Maxstorleken är 30 liter per behållare. I flerbostads-

Brandfarliga vätskor och dess flampunkter, exempel

hus är maxstorleken 5 liter per behållare inomhus, 30 liter om du har en öppen balkong.

- Om du bor i flerbostadshus är det inte tillåtet att förvara gasol på vinden, i källare eller i garage. I villa eller liknande är det tillåtet, men inte lämpligt eftersom det kan bli svårt att hinna föra behållarna i säkerhet vid en brand.

SÅ FÖRVARAR DU DINA BRANDFARLIGA VAROR

- Samla och förvara brandfarliga vätskor på samma ställe. Du får dock inte förvara brandfarliga vätskor tillsammans med brandfarliga gaser och aerosolbehållare (sprayburkar). Anledningen är att vätska som läcker ut och antänds kan värma upp gasbehållare så att de exploderar.
- Behållarna ska vara avsedda för produkterna och ordentligt stängda.
- Förvara i väl ventilerat utrymme.
- Brandfarliga vätskor får inte förvaras i kylskåp eller frys, på grund av de potentiella tändkällor som finns inbyggda i dessa.
- Brandfarliga varor ska skyddas mot tänd- och värmekällor. Placera dem inte i direkt solljus, ovanpå en ljusramp eller nära andra varma ljuskällor.
- Gasolbehållare måste förvaras i ventilerat utrymme. Utomhus, exempelvis en öppen (ej inglasad) balkong är bästa förvaringsstället.
- Större gasolbehållare med säkerhetsventil måste alltid stå upp för att säkerhetsventilen ska fungera korrekt.
- Aerosolbehållare (sprayburkar) har ingen säkerhetsventil och kan explodera redan vid cirka 65 grader. Kraften är tillräcklig för att slå ut dörr- och fönsterkarmar.

BRA ATT VETA OM GASOL – OCH NÅGRA RISKER

Gasol är inte giftigt i sig, men vid läckage kan gasen tränga undan syret i ett begränsat utrymme och orsaka kvävning.

En vanlig orsak till olyckor med gasol är läckor i gasanordningen eller slangarna, som kan leda till brand eller explosion. Undersök slangarna regelbundet och täthetsprova anläggningen när du bytt behållare, till exempel med hjälp av en läckindikator. Sådana finns på vissa bensinstationer och andra ställen där man kan köpa gasol. Det finns också speciella gasvarnare.

Gasollågens inre del ska vara blågrön. Om lågan är gul måste gasolbrännaren lämnas på service. Försök inte göra rent den själv. Om inte förbränningen blir korrekt kan det leda till kolmonoxidförgiftning, vilket resulterat i flera dödsfall. Kolmonoxid kan också bildas vid förbränningen om ventilationen inte är tillräcklig.

TEXT: Sara Bergqvist

KÄLLOR: msb.se, krisinformation.se, raddningstjansten.com, storstockholm.brand.se, riksdagen.se

ILLUSTRATIONER: ClearDesign.se

TÄNK PÅ DETTA OM DU HANTERAR BENSIN

Bensin är extremt brandfarligt och kan laddas statiskt när man häller upp den. För att undvika antändning måste strålen vara kortare än 10 centimeter. Använd tratt!

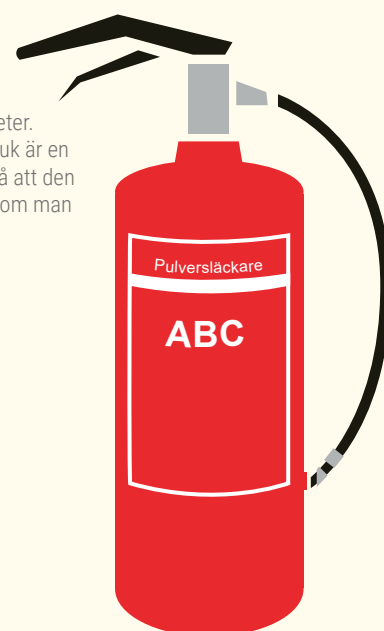
Liksom alla ångor från brandfarliga vätskor (och även gasol) är bensin tyngre än luft. Det innebär att ångorna/gasen lätt samlas i fördjupningar i golvet eller marken där den riskerar att antändas.

LAGA MAT MED GASOLKÖK

Både spritkök och gasolkök bör i första hand användas utomhus. Gasolkök är säkrare än spritkök. Gasanordningar får bara användas inomhus om de är godkända för inomhusbruk – gasolkök som är godkända har en tändsäkring som stänger av gasolflödet om lågan slocknar. När man lagar maten bör gasolköket stå på matbordet eller balkongen. Den får absolut inte sättas på spisen under fläkten. Om det flammnar upp kan det ta eld i fett som samlats i fläkten. Gasolkök och spritkök ska inte användas i skyddsrum.

SKAFFA EN HANDBRANDSLÄCKARE AV TYPEN ABC!

En pulversläckare (ABC-släckare) klarar de flesta typer av bränder, inklusive brännbara vätskor och gaser. Räckvidden är cirka 5–7 meter. Rekommendationen för hemmabruk är en släckare på minst sex kilo. Tänk på att den bara kan användas en gång, även om man bara sprutat lite gasol.

NOTISER FRÅN FÖRBUNDEN

FUNKTIONÄRSKURS INTRODUKTION

DEN SISTA HELGEN I NOVEMBER genomfördes för andra gången Funktionärskurs – introduktion.

Kursen riktar sig till ungdomar mellan 18 och 25 år som varit aktiva i Förvarsutbildarnas ungdomsverksamhet och funderar på ett fortsatt engagemang som funktionär eller instruktör i förbund eller förening.

Två suveräna instruktörer höll i kursen, Emelie Hassel Broo och Johan Nydén, som båda är aktiva inom ungdomsverksamheten i sina hemmaförbund. Emelie redogjorde för hur kursledningarna arbetar och vad det innebär att tjänstgöra som instruktör samt vilken utbildning som krävs. Johan informerade hur Förvarsutbildarna som organisation är uppbyggd med riksstämma, överstyrelse, förbund, föreningar och kansli.

Det var 6 engagerade ungdomar som genomförde kursen och några av dem hade redan efter kursen siktat inriktat på att bli instruktör samt informatör inom För din säkerhet!.

TEXT OCH FOTO: KRISTER RYDHOLM, kurschef

Engagerade ungdomar lyssnar på instruktören.

STYRELSE- OCH FUNKTIONÄRSKONFERENS I NORRA SMÅLAND

HÖSTEN 2023 GENOMFÖRDE Förvarsutbildarna Norra Småland sin årliga styrelse- och funktionärskonferens, denna gång på Vrigstad Vårdshus. 15 personer tillhörande dels styrelsen samt andra funktionärsfunktioner deltog.

Konferensen inleddes med att förbundsordförande Helena Bouveng informerade om sitt uppdrag i förvarsutskottet och sin resa till Ukraina, där hon förvånades över hur man med enkla medel får samhället att fungera, trots pågående krig i landet.

Norra Smålandsgruppens nytilträdde chef Ola Hvittfeldt pratade om sin nya roll och frivilliga förvarsorganisationers betydelse för rekrytering och utbildning av specialister till Hemvärnet och då främst Förvarsutbildarnas kurs Grundläggande soldatutbildning för frivilliga (GU-F).

Förbundsstyrelseordförande Krister Rydholm tog upp väsentligheter som kom fram under Förvarsutbildarnas Höstkonferens samt nyheter i ÖS-anvisningar för 2024–2026. Krister gick även igenom de uppdrag förbundet har för 2024, både militärt och civilt, ungdomsverksamhet samt totalförsvarsinformation.

På fredagskvällen bjöds samtliga deltagare på ett välsmakande julbord där det blev mycket diskussioner om allt som har med Förvarsutbildarnas verksamhet att göra under mycket trivsamt samvaro.

Lördagen inleddes med att ställföreträdande regementschef Ing2, Jonas Larsson berättade om läget på regementet och de utmaningar som de står inför med tillväxt och ökad numerär av värnpliktiga. Jonas tryckte på att fältarbeten inte bara är en militär angelägenhet, utan det påverkar hela totalförsvaret.

Därefter inleddes grupparbeten med våra arbetsgrupper som planlade sina gruppträffar och verksamhet som ska genomföras under året. Detta samlas i vårt planeringsdokument för 2024.

Efter en lång dags arbete var samtliga deltagare nöjda med vad som man hade kommit fram i de olika arbetsgrupperna och vi har efter årets konferens fått mer klart hur vi ska arbeta i förbundet framöver.

TEXT: KRISTER RYDHOLM

Aktiva deltagare från konferensen.
Foto: Krister Rydholm

Deltagarna fick utbildning för att kunna verka som adjutanter.
Foto: Christer Gunnarsson

KURSADJUTANTSKURS PÅ TYLEBÄCK

DEN 24–26 NOVEMBER GENOMFÖRDES en adjutantskurs på Tylebäck kursgård i Halmstad. De 13 deltagarna representerade bl a Försvarsutbildarna Västerbotten, Uppland, Blekinge samt Criscom, Svenska Sjukvårdsförbundet och SVEROF.

Kursen syftade till att ge deltagarna behörighet att agera som adjutanter på civila och militära kurser inom Försvarsutbildarnas regi. Deltagarna fick bland annat kunskap avseende administration i stödsystemet CRM, vad som förväntas i rollen som kursadjutant, kunskap om styrdokument (resehandboken, bokningar på kursgård och olika dokument på intranätet m.m.). Förutom kursledningen bidrog utbildningschef Ulf Hammarlund med en övergripande lektion avseende frivilligrörelsen och gästföreläsare Anders Westergren höll en lektion om grundläggande rutiner vid utspisning i fält och hantering av matbeställningar.

Kursen genomfördes i god anda där deltagarnas egna erfarenheter och kunskap också kom fram på ett förtjänstfullt sätt till gagn för alla att lära sig mer. Kursen kommer att genomföras även 2024, då i samband med funktionärsveckan (vecka 32) på Tylebäck.

TEXT: CHRISTER GUNNARSSON OCH
BENGT SÖDERQVIST (kursledning)

INFORMATIONHELG FÖR RESERVOFFICERARE

I NOVEMBER GENOMFÖRDE Göta ingenjörregemente (Ing 2) en informationshelg för delar av regementets reservofficerare.

Ansvarig för helgen var reservofficeren Mj Mika Sörensen på Ing 2.

Där fick undertecknad, som själv är reservofficer vid Ing 2, möjlighet att informera om Försvarsutbildarna och vår verksamhet. Vilka av våra kurser som är lämpliga för reservofficerare samt vilka möjligheter som finns till att bidra till verksamheten, som bland annat instruktör och kurschef.

Informationshelgen var mycket uppskattad av deltagarna och passet om Försvarsutbildarna togs emot mycket positivt och några anmälde direkt intresse för vår verksamhet.

TEXT OCH FOTO: KRISTER RYDHOLM

Major Mika Sörensen

SOLDATPROV I GÖTEBORG

CA 40 UNGDOMAR OCH VUXNA genomförde soldatprovet den 3 december i ett vintrigt Göteborg. Marschvägen innehöll en tur i Göteborgs norra skärgård och hade följande kontrollpunkter: start från Torslandahuset, batteri Torslanda, Lilla Varholmen, fotbollsplanen Öckerö, fotbollsplan Fotö, färjeläget Hönö och mål Torslandahuset. På bilden skymtar vi chefen för Elfsborgsgruppen Övlt Peter Forsberg som gick soldatprovet tillsammans med oss.

TEXT: NILS BERTIL GARPLAND

Genomgång före marschen. Foto: Mikael Date

BRIGADENS ROLL I ARMÉN

CHEFEN P4, STEFAN PETTERSSON, tillika förbundsordförande för Försvarsutbildarna Skaraborg orienterade medlemmar och andra intresserade om brigadens roll i armén. Anförandet inleddes med en kort tillbakablick som tog sin utgångspunkt i det kalla kriget och hotbilden från Ryssland mot väst anført av Nato och med Sverige och ett antal andra länder som alliansfria. På den tiden förfogade Ryssland över 210 divisioner anfallsklara mot väst. När Sovjetunionen upplöstes var en samlad bedömning att krigshotet globalt nedtonats och för Sveriges del blev stridsenheter kompani och bataljon.

Erfarenheterna från kriget i Ukraina har visat att behovet av större stridsenheter ökar. Motståndaren är återigen Ryssland som visat vilja och förmåga att genomföra storskaliga invasionsoperationer. Sverige har ansökt om medlemskap i Nato. Tanken är att två svenska brigader ska vara Nato-anpassade och kunna genomföra samordnade stridsuppgifter under en divisionsledning. Planen är strid på djupet med en brigad och en brigad som löser andra uppgifter. Striden avses samordnas med flygstridskrafter. I brigaden återfinns vidare diverse olika förmågor för inom ramen för samordnad strid för att på bästa sätt nå resultat. Utöver brigaderna med Nato-förmåga ska ytterligare två brigader uppsättas efterhand.

Avslutningsvis redogjorde Stefan Pettersson för hur de nya brigaderna ska byggas upp avseende bemanning, utrustning och utbildning syftande till högsta förmåga.

Åhörarnas samlade bedömning vid den efterföljande frågestunden vara att informationen varit givande och lagom detaljerad. Utöver medlemmar i Försvarsutbildarna återfanns såväl inläggande värnpliktiga som reservofficerare och yrkesofficerare. Föredraget hölls i Soldathemmet vid Skövde Garnison.

TEXT: HANS INGBERT

Stefan Pettersson redogör för brigadens förbandsproduktion.
Foto: Leif Wetterlid

Föredrag av Joakim Paasikivi.

FÖREDRAG AV ÖVLT JOAKIM PAASIKIVI I HALMSTAD DROG FULLT HUS

DEN 28 NOVEMBER GENOMFÖRDES åter igen ett lyckat arrangemang i samarbete mellan Allmänna Försvarsförbundet (AFF) och Försvarsutbildarna Halmstad.

Kön ringlade lång utanför Kattegattgymnasiets aula innan dörren öppnades. Aulan blev nästan fullsatt av förväntansfulla åhörare i alla åldrar.

Jörgen Peters, ordförande i AFF, hälsade föredragshållaren Joakim Paasikivi och åhörarna välkomna och presenterade kort Försvarsutbildarna samt AFF. Rubriken för kvällens föredrag var "Rysslands utmaning av (den europeiska) säkerhetsordningen – Kriget mot Ukraina."

Övlt. Joakim Paasikivi är till vardags strategilärare på Försvarshögskolan. Han är skarp, analytisk och intressant med en stor portion humor. Budskapet är tydligt, det kommer krävas mer av alla för att bygga upp totalförsvaret och att den folkliga förankringen är oerhört viktig, där bl.a. Försvarsutbildarna och AFF har en viktig uppgift.

Föredraget pågick i ca 70 minuter, därefter blev det avbrott för kaffe och en avslutning med frågestund. Det kom många frågor från publiken, vilket drog ut på tiden.

Jörgen Peters avslutade kvällen och Försvarsutbildarna överlämnade Försvarsutbildarna Hallands sköld som gåva till Joakim Paasikivi.

Försvarsutbildarna Hallands ungdomsavdelning skötte förtjänstfullt fikastunden samt iordningställande av lokalerna.

Föredraget genomfördes med stöd av Hallandsgruppen och Halmstad kommun.

TEXT OCH FOTO: PETER MÅNSSON

En fråga från publiken ställs till panelen. Foto: Sven-Erik Jansson

FÖRSVARSFORUM I STRÄNGNÄS

16 NOVEMBER VAR DET DAGS IGEN. Försvarsutbildarna Södermanland var en av arrangörerna för ForsvarsForum på Arsenalen i Strängnäs.

Planeringen för ForsvarsForum inleddes under våren av Yvonne Hansen, som har stor erfarenhet från att planera och driva ForsvarsForum i vår förening.

Som vanligt tillfrågade vi Olof Jonmyren, journalist, om han ville ställa upp som moderator, och vi är tacksamma för att han ställde upp ännu en gång.

Sedan var det dags att hitta lämpliga paneldeltagare.

Eftersom temat var "Krig i Europa, Sverige en del i Nato" så gällde det att hitta rätt individer som kunde medverka.

Panelen blev till slut: Gunilla Herolf och Karlis Neretnieks, från Kungliga krigsvetenskapsakademien, samt Robert Limmergård, generalsekreterare vid Säkerhets- och Försvarsföretagen (SOFF).

Dessa tre föredragshållare lämnade sin syn på "Sverige en del i Nato", utifrån sina perspektiv.

Därutöver var Alexandra Anstrell (M) och Hanna Gunnarsson (V) ur försvarsutskottet i riksdagen med och lämnade sina synpunkter och tankar kring kvällens ämne.

64 personer var på plats och av dessa var 11 st ungdomar från vår ungdomsverksamhet, vilket är mycket glädjande. I skrivande stund har vi hittills fått 160 visningar på vår sändning på Youtube.

Föreningen riktar ett stort tack till Yvonne Habsen som varit drivande i detta och ett stort tack till alla paneldeltagare.

TEXT: JOAKIM ANDERSSON

FÖRSVARSFORUM I MALMÖ

DEN 22 NOVEMBER 2023 samlades 171 intresserade försvarsvänner på Kockum Fritid i Malmö för att lyssna på föreläsaren Michael Sahlin, som gav sin syn på dagens förutsättningar för Sverige mot Nato samt omvärldsläget.

Michael Sahlin är bland annat tidigare ambassadör i Turkiet och är idag ledamot av Kungliga Krigsvetenskapsakademien samt verksam i Stockholms internationella fredsforskningsinstitut SIPRI. Han är därmed väl insatt i och har gedigna kunskaper om de ämnen som avhandlades.

Föreläsningen belyste bland annat frågor kring vad som hänt i Sveriges säkerhet och utrikespolitik de senaste 18 månaderna. Även situationen i Ukraina, vårt inträde i Nato samt det försämrade säkerhetsläget i Sverige var ämnen som togs upp.

Det är glädjande att så många var intresserade av att lyssna på en sådan högaktuell föreläsning. Deltagarna bestod av bland annat medlemmar från frivilliga försvarsorganisationer, kadetter från Södra skånska regementet (P7), Polisen, Säpo samt allmänheten.

Intresserade försvarsvänner lyssnade till Ambassadör Michael Sahlin.

Arrangör var Reservofficersföreningen i Skåne (RiS) i samverkan med Försvarsutbildarna, Allmänna försvarsföreningen och Krigsvetenskapsakademien. Det var en av de största arrangemang RiS genomfört på många år och det blev ett mycket lyckat resultat!

Projektteamet för arrangemanget var Hans C Åkesson, Tomas Malm och Kenneth Adler.

TEXT OCH FOTO: KENNETH ADLER

HELGÖVNING MED NORRA SMÅLANDS UNGDOMSAVDELNING

HELGEN INNAN JUL hade Norra Smålands ungdomsavdelning höstens sista övning. Denna övning var lite annorlunda än övriga övningar under året då ungdomarnas föräldrar bjöds in under lördagen.

Lördagen började med att samtliga fick en genomgång av presentationen "Om Försvarsutbildarna" och sedan genomförde Bengt-Olof Svensson föreläsningen "För din säkerhet!". Därefter lämnade ungdomarna för att förbereda sina stationer för förevisning, medan föräldrarna fick en genomgång om innehåll, regelverk och krav för vår ungdomsverksamhet och utbildning. Mycket väl genomfört av vår utbildningsansvarige för Försvarsungdom, Filip Davidsson.

Efter en välsmakande lunch blev föräldrarna förevisade de fyra stationer som ungdomarna hade förberett. De visade logement och hur man bäddar sin säng, det var mycket uppskattat av föräldrarna. Sjukvårdsmoment med omhändertagande av skadad, förläggning med tält 20 och allt som hör till med ruskor och eldpostlistor och sista stationen var maskering, både i snölandskap och barmark.

Därefter var det dags för föräldrarna att ge sig hemåt medan aktiviteten fortsatte för ungdomarna och lördagen avslutades på kvällen med god mat och utdelning av tygmärken med romber.

TEXT: KRISTER RYDHOLM

Charlotte von Essen. Foto: Säkerhetspolisen

KOMPLEXT LÄGE DÄR HOTEN FÖRSTÄRKER VARANDRA

SÄKERHETSLÄGET I SVERIGE ÄR ALLVARLIGT.

Händelseutvecklingen i en orolig omvärld, såväl som i Sverige, påverkar svensk säkerhet och kan utnyttjas av såväl våldsbejakande extremister som främmande makt. Rysslands pågående anfallskrig mot Ukraina och utgången av kriget är även avgörande för svensk säkerhet.

Hoten som riktar sig mot Sverige är komplexa. De går in i varandra och förstärks. Komplexiteten gör att utvecklingen är svår att förutse. Förändringar kan komma snabbt och de kan få direkta konsekvenser på säkerhetsläget i Sverige. Det allvarliga säkerhetspolitiska läget kommer sannolikt att bestå under en längre tid. Läget kan försämrats, vilket alla måste ha en beredskap för.

SVERIGE ETT ATTRAKTIVT MÅL

När läget successivt försämrats kan det ibland vara svårt att se att det rör sig om en eskalerad situation. Det behövs en uppmärksamhet för att förstå om läget förvärras. Olika händelser behöver läggas ihop för att se helheten.

Rysslands pågående anfallskrig mot Ukraina har skapat ett mycket stort behov hos Ryssland av teknik och utrustning för att upprätthålla den militära förmågan i det fortsatta utnötningskriget. Sverige som ligger i framkant inom innovation och teknik blir här ett attraktivt mål.

Främmande makts systematiska säkerhetshotande verksamhet mot Sverige bedrivs brett. Allt från anskaffning av teknik till cyberangrepp för att stjäla information och kunskap. Även kartläggning av dissidenter, försök att påverka svenskt beslutsfattande och planering av attentat mot individer i Sverige förekommer.

Framförallt Ryssland men också Kina och Iran utgör fortsatt de största hoten mot Sverige. Länder som verkar och allt mer samverkar för att förändra den nuvarande säkerhetsordningen. För att skapa dimridåer och förnekbarhet använder sig främmande makt också av ombud, proxys, som medvetet eller omedvetet blir verktyg för dem.

Sedan terrorhothöjningen i augusti förra året har terrordådet i Bryssel mot svenskar inträffat. Utvecklingen

i Mellanöstern har avsevärt försämrats och förändrats i och med kriget mellan terrorstämplade Hamas och Israel. Konflikten är mycket polariserande även i Sverige.

Vår bedömning är att det allvarliga säkerhetsläget och ett högt terrorhot är ett faktum vi alla måste lära oss att leva med en tid framöver.

RISK ATT MISSTRO SPRIDS

Oroliga tider utnyttjas av våldsbejakande extremister för att sprida misstro. En ökad misstro riktad mot samhällets funktioner och det demokratiska statsskicket riskerar också att urholka tilliten till myndigheter och institutioner. Säkerhetspolisen arbetar därför målmedvetet och långsiktigt med att förhindra och avvärja hot för att göra Sverige till en mindre attraktiv plattform för såväl främmande makt som våldsbejakande extremism.

Mycket av vårt arbete sker i det dolda. Och det ska det göra. Vi är en nationell säkerhetstjänst där vi ofta går in i ett tidigt skede för att förhindra och avvärja att något mycket allvarligt skulle kunna inträffa. Säkerhetspolisens samverkan med internationella och nationella partners är avgörande för skyddet av Sverige.

Det förändrade omvärldsläget och det allvarliga säkerhetsläget vi befinner oss i understryker också vikten av att vi tillsammans och Sverige som nation bygger motståndskraft och kraftsamlar. En avgörande del i det är att vi skyddar det mest skyddsvärda, våra hemligheter. Information som i många fall är digital. Den snabba tekniska utvecklingen med bland annat AI ger oanade möjligheter men också nya hot och sårbarheter där cyberangrepp kan få allt värre konsekvenser.

Vi måste kunna hantera både hot och skydd samtidigt. Det är sannolikt det enda sättet att skapa en långsiktig motståndskraft.

CHARLOTTE VON ESSEN, Säkerhetspolischef

RESA MED FÖRSVARsutbildarna – SÅ FUNKAR DET

Foto: Tommy Alven / Shutterstock

Att resor tar en stor del av Försvarsutbildarnas budget är ingen hemlighet eftersom de årligen genomförda cirka 200 kurserna liksom eleverna är spridda över hela landet.

– VI TALAR OM ETT PAR-TRE MILJONER per år av Försvarsutbildarnas budget. Hur vi väljer att resa måste också tåla insyn från våra uppdragsgivare, berättar utbildningshandläggare Renée Björnö.

Hon tar ofta emot samtal med undringar kring resandet. Det handlar om mellan 2 000 och 3 000 elever per år som på olika sätt ska ta sig till olika kursdestinationer. Till det tillkommer transporter för mellan 400 och 500 instruktörer. Då blir det många frågor, inte minst av logistikkaraktär.

MYCKET ATT TA HÄNSYN TILL

Hon talar inte bara om vikten att vi respekterar att det är skattepengar vi hanterar och att vi av den anledningen behöver tänka på hur vi ska ta oss till olika platser. Att resa smart handlar även om att ta hänsyn till miljön och att inte sitta längre än nödvändigt bakom ratten. Självfallet behöver man också ta hänsyn till eventuella tidsvinster genom sitt reseval. Hon menar att man ofta exempelvis kan arbeta under tiden man sitter på tåget, en fördel att ta hänsyn till.

– Till vår hjälp har vi en resebyrå. Den extrakostnad deras administration innebär för oss vägs upp av att det samtidigt lyfter arbete från kansliet, menar Renée Björnö.

Att boka resa är emellertid inte svårt. Om resans värde är mindre än 500 kronor bokas den själv av resenären. I annat fall skickar man in en ifylld resebeställningsblankett till resebyrån, vilka endast bokar resor mellan bostadsort och kursplats i anslutning till kursstart och kurslut.

– Utläggskvittan skickas in tillsammans med resten av det ekonomiska underlaget via Mina sidor. För en snabbare hantering av din resebeställning är det smart att själv ta reda på lämpliga tider, tipsar Renée Björnö som också poängterar att om man har besvärliga reseförhållanden till en kursplats, bör man samråda med kurschefen innan resan beställs.

RESOR MED BIL

Ibland är det dock den egna bilen som behövs. Är sträckan under 40 mil, så går det förslaget alltid igenom. Man får då en ersättning på 25 kr per mil. Handlar det om att resa längre sträckor görs en prisjämförelse. Det är ett av alla frågetecken som kan hamna just på Renées bord, men hon får också undringar om eventuella extra övernattningar för långväga resenärer.

– Jag hänvisar ofta frågorna direkt vidare till kurschefen som ska kunna ge de flesta svaren. De levererar inför varje kursstart ett välkomstpaket med matnyttig information om vad man kan behöva tänka på inför kursen, rörande alltifrån ekonomiska frågor till vad man ska ha med sig i väskan, säger Renée Björnö och tillägger att regelverket är detsamma även när det gäller riksstämman eller andra typer av konferenser. Det finns dock en stor skillnad. I dessa fall skickar man sin resebeställning till kansliet som koordinerar dessa resor.

TEXT: BEATA HANSSON

● fakta

RESEHANDBOKEN

Handboken styr hur resor ska planeras och genomföras vid uppdrag och utbildningar för funktionärer, elever och anställda. Grunden är att den upphandlade resebyrån anvisar resor till funktionärer, kursledning och elever. Elever och instruktörer som ska delta på kurs får en förenklad version av resehandboken i punktform.

Ny webbsida om förebyggande av skolattacker

MSB UPPGER VIA EN ARTIKEL på sin hemsida att Skolattack.se samlar information och stöd från flera aktörer som på olika sätt arbetar förebyggande mot skolattacker. Samverkande myndigheter bakom webbsidan

är Center mot våldsbejakande extremism (CVE), Myndigheten för samhällsskydd och beredskap (MSB), Polismyndigheten, Socialstyrelsen, Skolverket samt organisationen Sveriges Kommuner Regioner (SKR).

Här utbildar Sverige ukrainska ammunitions- och minröjare

REGERINGEN BESLUTADE den 22 december 2022 att Sverige ska utbilda ukrainska ammunitions- och minröjningssoldater. Under 2023 har Försvarsmakten via Swedec varit en viktig del av en anpassad ammunitions- och minröjningsutbildning av ukrainska soldater enligt en artikel på Försvarsmaktens hemsida.

Totalt har fyra utbildningsomgångar genomförts under året och eleverna har utrustats och erhållit en anpassad ammunitions- och minröjningsutbildning. När de återvänt till Ukraina har de varit väl rustade för att kunna göra skillnad på plats i kriget.

Föreskrifter om samhällsviktiga verksamheter

DEN 29 NOVEMBER 2023 beslutade MSB:s generaldirektör om föreskrifter om vilka samhällsviktiga verksamheter som omfattas av lagen (2023:560) om granskning av utländska direktinvesteringar.

Syftet med föreskrifterna är att avgränsa och närmare precisera vilka samhällsviktiga verksamheter som ska omfattas. En investerare i sådan verksamhet blir skyldig att lämna en anmälan till granskningsmyndigheten Inspektionen för strategiska produkter (ISP) innan en investering genomförs. Det kommer också att finnas en skyldighet för ett företag som

är föremål för investering att upplysa investerare om att verksamheten omfattas av lagen.

MSB har under 2023 bedrivit förberedande arbete för att ta fram föreskrifterna. Arbetet har skett tillsammans med de myndigheter som kommer ingå i det kommande gransknings-systemet, beredskapsmyndigheter och andra berörda myndigheter.

Föreskrifterna trädde i kraft den 1 december 2023, samtidigt som lagen och förordningen om granskning av utländska direktinvesteringar trädde i kraft allt enligt en artikel på MSB:s hemsida.

Ny regler för investeringar i samhällsviktiga verksamheter. Foto: MSB

Flygvapnet har genomfört stödinsats i Niger

UNDER SLUTET AV 2023 stöttade flygvapnet Frankrike med flygtransporter för hemtagning av fransk materiel från Niger. Stödet utgjordes av en TP 84 Hercules från Skaraborgs flygflottilj med besättning och tillhörande logistik. Stödet lämnades efter en förfrågan från den franska försvarsmakten.

Den 30 november beslutade regeringen att Försvarsmakten

får stödja den franska försvarsmakten med transportflygresurser för hemtagning av materiel och en kort tid därefter var en TP 84 Hercules på plats i Niger.

– Transportuppdraget genomfördes enligt plan och samarbetet med våra franska kollegor fungerade mycket bra, säger den svenska kontingentschefen för stödinsatsen i en artikel på Försvarsmaktens hemsida.

Finska och svenska marin- och flygstyrkor samövar sjömålsbekämpning. I övningen deltog svenska Gripen-plan och finska F 18-plan liksom örlogsfartyg. Foto: Joel Thungren / Försvarsmakten

Försvarsmakten oskadliggjorde drönare vid flottbesök

I MITTEN AV OKTOBER 2023 besökte den brittiska flottans flaggskepp HMS Queen Elizabeth Göteborg. Under hamnbesöket upprättade Försvarsmakten ett skyddsobjekt kring fartyget, allt enligt normala rutiner. Det innebar att personal med ändamålsenlig utrustning bevakade skyddsobjektet.

När en oidentifierad drönare upptäcktes över skyddsobjektet

beslutades snabbt att den skulle oskadliggöras.

– Drönaren som kom in i området eliminerades. Personalen hanterade situationen snabbt och effektivt, det tog inte mer än några sekunder innan vi hade tagit ner drönaren, säger Carl-Johan Edström, chef för Försvarsmaktens operationsledning i ett uttalande på Försvarsmaktens hemsida.

Elda säkert

VARJE ÅR SPRIDER SIG bränder från kaminer och andra eldstäder ut i hemmet. Hjälp till att minska antalet bränder du också. Kontrollera din kamin, sota din skorsten och elda inte för hårt. Lär dig elda säkert!

Följande checklista är bra att följa för att lära dig elda säkert:

- Tänk efter innan du tänder.
- Följ alltid eldningsinstruktionerna för just din eldstad.

- Använd torr ved.
- Elda max 3 kilo ved per timme, annars riskerar du överhettning. (En tumregel om din eldningsinstruktion saknas).
- Låt kaminen svalna lika länge som du eldat i den.
- Förvara askan i ett icke brännbart kärl med tättslutande lock.

Nästan en halv miljard till kommuner för förebyggande åtgärder mot naturolyckor

UNDER 2023 FÖRDELADE MSB hela anslaget om drygt 475 miljoner kronor till kommuner för förebyggande åtgärder mot naturolyckor. Bidrag lämnades till 19 kommuner för sammanlagt 24 åtgärder.

Storleken på projekten varierar, och en kommun kan få upp till 60 procent av kostnaden för åtgärden.

– Under året som gått har vi sett exempel på hur naturolyckor kan påverka våra samhällen,

med översvämningar, skred och slamströmmar, säger Ida Axelsson Wall, handläggare på MSB enligt en artikel på MSB:s hemsida. Hon fortsätter:

– I år ser vi att de flesta åtgärder som har tilldelats bidrag handlar om att förebygga översvämningar, exempelvis i Norrköping, Sala och Stockholm/Mälardalen. Vi har även fattat beslut om mindre åtgärder såsom skydd av fastigheter från bergras i Munkedals kommun.

Ny handbok för kontinuitetshantering

”HANDBOK FÖR kontinuitetshantering”, SS 22304:2023, erbjuds gratis till privata och offentliga organisationer som arbetar med samhällsviktig verksamhet.

För att kunna upprätthålla samhällets funktionalitet oavsett störning är vissa verksamheter viktigare än andra, de är samhällsviktiga. Att samhällsviktig verksamhet har en grundläggande

förmåga och uthållighet är en grundförutsättning för Sveriges beredskap. Kontinuitetshantering är en viktig metod för att skapa en sådan förmåga. Arbetet utgör en del av utvecklingen av samhällets beredskap och lägger grunden för förmågan att upprätthålla samhällsviktig verksamhet även under höjd beredskap, enligt en artikel på MSB:s hemsida.

Disaster Recovery Plan. Foto: Shutterstock

Intensivt år för den operativa verksamheten

DET ÄR KRIG I EUROPA och konflikt mellan Israel och Hamas. Terrorhot-nivån har höjts och det pågår hela tiden subversiv verksamhet och underrättelseinhämtning mot Sverige. Det är mot den bakgrunden operationsledningen i Högkvarteret planerar och styr ett aktivt försvar av Sverige.

– Det aktiva försvaret handlar om att hävda territoriell integritet, skydda svenska intressen och säkerställa nationell suveränitet. Men också att ha beredskap

för att försvara Sverige mot ett väpnat angrepp, uppger Carl-Johan Edström som är chef för operationsledningen i en artikel på Försvarmaktens hemsida.

För att lösa uppgiften har man i joint operation center, ledningscentralen i Högkvarteret där man med stöd av de taktiska staberna leder alla förband på marken, i luften och till sjöss, en konstant lägesuppfattning och analyserar vad som sker i närområdet och i omvärlden. Dygnet runt, året runt.

Ny lag om viktigt meddelande till allmänheten (VMA)

DEN 1 JANUARI 2024 trädde den nya VMA-lagstiftningen i kraft. Den nya VMA-lagstiftningen har tillkommit för att reglera ansvarsförhållanden och roller för VMA-systemet.

– Den nya lagstiftningen förtydligar roller och ansvar när ett VMA begärs. Tidigare sköttes detta via avtal och överenskommelser mellan MSB och berörda parter, säger Peter Norlander, enhetschef för befolkningsskydd och kärnenergiberedskap på MSB i ett uttalande på MSB:s hemsida.

Nya VMA-lagen (2023:407) och tillhörande förordning (2023:579) innebär följande:

Enligt lagen och förordningen ges regeringen och myndigheter rätt att begära VMA. MSB har därutöver rätt att föreskriva eller besluta om vilka andra aktörer som ska ha rätt att

begära sändning av VMA.

Försvarmakten får aktivera flyglarm vid fara för luftanfall.

Vid fara för luftanfall kommer ett flyglarm aktiveras med utomhusvarning, det vill säga ”Hesa Fredrik”. Ett viktigt meddelande till allmänheten skickas också ut via etablerade kanaler till exempel:

- Sveriges Radio P4
- SMS
- Krisinformation.se
- SOS Alarms app 112

Sveriges Radio är beredskapskanal med uppdrag att förmedla information från myndigheter under samhällsstörningar, kriser och krig enligt deras hemsida.

MSB välkomnar och är positiva till den nya lagstiftningen för att den förtydligar berörda parter roller och ansvar för VMA-systemet.

Vi ökar vår förmåga till gemensam samverkan och ledning

”GEMENSAMMA GRUNDER” är ett aktörsgemensamt ramverk för samverkan och ledning. Med ett år kvar av projektiden går nu MSB ut med den andra öppna remissen.

Syftet med en öppen remiss är att återigen öppna för alla att tycka till om pågående arbete. Allt för att slutleveranserna ska bli så bra och användbara som möjligt.

– Just nu deltar över 50 aktörer från det svenska beredskaps-systemet med att vidareutveckla Gemensamma grunder. Vissa är med i våra utvecklingsgrupper

som tar fram utkast på leveranserna och vissa är med i våra nätverk och får kontinuerlig möjlighet att påverka arbetet, berättar Ida Kullgren, projektledare MSB, enligt en artikel på MSB:s hemsida.

– Våra erfarenheter från den första öppna remissen, som pågick under juni till september 2023, är bara positiva. Det gav alla samma möjlighet att påverka och vi har också fått bra återkoppling på att vi är transparenta med den vidareutveckling som sker.

Samverkan och ledning är viktigt i övningsssammanhang. Bilden är från Barents Rescue 2019. Foto: MSB

Stridspilotens rekordsnabba resa till rymdstationen

27 000 KILOMETER I TIMMEN. Över USA:s östkust, upp mot Kanada, bort mot Irland. Och efter drygt ett halvt dygn, framme vid den internationella rymdstationen 40 mil ovan jordens yta. Resan som Marcus Wandt fått en biljett till liknar ingen annan. Som tredje svensk ska han lämna jordatmosfären för en tvåveckorsvistelse ombord på ISS, den internationella rymdstationen. Christer Fuglesang har gjort det tidigare, men resan är ändå unik.

– Christer ägnade flera år åt utbildning och förberedelser. För mig har allt det komprimerats till nio månader, berättar Marcus i

en artikel på Forsvarsmaktens hemsida.

Att han klarar av uppgiften på så kort tid beror på hans tidigare erfarenheter, inte minst från Forsvarsmakten och åren där som fallskärmsjägare och senare stridspilot. Men hans civila karriär och utbildning är minst lika viktiga. Han har aldrig tvekat inför uppdraget. Men han kastade sig inte heller in i det.

– Jag har verkligen satt mig ner och tänkt igenom det hela, till stor del tillsammans med min fru. Inte för att det har funnits någon tvekan, utan mest för att jag velat vara stensäker på det här.

Amfibiestrid i bistert klimat

ISANDE VINDAR PISKADE IN över klipporna tillsammans med våldsamma vågor. Mitt i stormen i skärgården förberedde Andra amfibiebataljonen för årets sista skarpskjutning. På agendan stod robot 17, markstrid, minstrid och strid med stridsbåtar.

– Amfibiebataljonen ska kunna verka för att försvara Sverige och dess partners under sämsta tänkbara förhållanden. Amfibiesoldaten och kustjägaren måste behärska skärgårdens alla väderförhållanden. Vintertid är förhållandena i skärgården mycket krävande och misstag hos den enskilde får stora konsekvenser säger överstelöjtnant Appelgren, chef för Andra amfibie-

bataljonen, enligt en artikel på Forsvarsmaktens hemsida.

Den årligt återkommande skarpskjutningsveckan har internt fått namnet Amfibiestridsveckan. Huvuddelen av bataljonsstridsgruppen var i år grupperad inom Söderarms skjutfält i Roslagen, men övningsområdet i sin helhet sträckte sig från Grisslehamn i norr till Utö i söder. Det är ingen slump att övningen genomförs under denna tidsperiod. Årstiden ger övningen en annan dimension då vädret oftast utmanar på olika sätt. Förra året var det 30 centimeter snö under övningen och i år var det blåst, snö och minusgrader.

Svenska soldater till Baltikum

MED SVERIGES ANNALKANDE medlemskap i Nato planerar Forsvarsmakten för att bidra med arméförband i Lettland inom ramen för Natos FLF-koncept. Nato Forward Land Forces (FLF) är multinationellt sammansatta stridsgrupper placerade i åtta länder i östra Europa. Syftet är att verka avskräckande för ett eventuellt ryskt anfall mot väst och Nato.

I Lettland leds insatsen av en dansk divisionsstab. Planen är att Sverige och Danmark växelvis ska dela på ansvaret att sätta upp en bataljon som en del i en brigad med bas utanför Riga. De danska och svenska

truppbidragen kommer att avlösa varandra på halvårsbasis. Den svenska delen kommer bestå av en mekaniserad bataljon med start tidigast 2025.

– Det här blir ett av de initialt synligaste bidragen från armén till Natos kollektiva försvar och en uppgift vi tar på största allvar. Precis som förmågan att kunna ta emot militärt stöd i Sverige vid behov är även förmågan att kunna ge militärt stöd utanför våra gränser avgörande för vår framtida roll i Nato, säger generalmajor Jonny Lindfors, arméchef, enligt en artikel på Forsvarsmaktens hemsida.

Fullsatt mässa för användare av samhällsviktiga kommunikationstjänster

MSB ARRANGERAR ÅRLIGEN en mässa för behöriga användare av samhällsviktiga kommunikationstjänster. Den 14 november var ett tusental behöriga besökare från hela "public safety"-Sverige på plats i Kista med syfte att stärka Sveriges totalförsvars-förmåga.

Dagen för säkra kommunikationer är en mötesplats för besökare, utställare och MSB och syftar till att stärka Sveriges förmåga att samverka och leda samhällsviktiga insatser. Den stora uppslutningen på förra årets mässa gav goda

förutsättningar för nätverkande och nya kontakter.

– Att så många kollegor från våra olika beredskapsmyndigheter, länsstyrelser, kommuner och regioner, Regeringskansliet, Forsvarsmakten, näringslivet och blåljuskollektivet har samlats för att utbyta erfarenheter och skapa förutsättningar för samverkan är imponerande och för mig mycket glädjande, sa Charlotte Petri Gornitzka, generaldirektör på MSB, i sin introduktionshälsning till alla deltagare, enligt en artikel på MSB:s hemsida.

Snabba förändringar kräver beslutsamhet och prioriteringar

SÄKERHETSLÄGET I EUROPA och världen präglas av en mörk utveckling och inget talar för att det kommer att vända under 2024. Forsvarsmakten har anpassat sig till förändringarna och har under hösten 2023 lämnat sina rekommendationer för det nya försvarsbeslut som väntas i slutet av året.

Det är snart fyra år sedan det aktuella försvarsbeslutet antogs och mycket har hänt sedan dess. Sverige har ansökt om medlemskap i Nato, Finland är fullvärdig medlem av alliansen och Forsvarsmakten har bidragit med utrustning motsvarande en halv brigad i stöd till Ukraina.

De snabba förändringarna har gjort att Forsvarsmakten inte på utsatt tid uppfyller alla målsättningar i försvarsbeslutet 2020.

– Vi har behövt prioritera beredskapsanpassningar,

operationer, planeringen inför Natomedlemskapet och inte minst stödet till Ukraina. Men allt detta har också bidragit till en ökad förmåga inom flera områden och jag upplever en stor förståelse för våra avvägningar från politiken, säger överbefälhavare Micael Bydén i en artikel på Forsvarsmaktens hemsida. Överbefälhavaren fortsätter:

– Det är viktigt att fundera på vad ett krig i Sverige skulle kunna innebära, både på samhällsnivå och individnivå. Ett starkare militärt och civilt försvar skapar motståndskraft och avskräcker från angrepp. Medvetenhet och kunskap är också viktigt, hur jag som individ kan bidra är en fråga som alla bör ställa sig, säger Micael Bydén.

Överbefälhavaren, General Micael Bydén. Foto: Jimmy Croona / Forsvarsmakten

Fabriken som gör Försvarsmaktens nya sablar

I DEN LILLA FABRIKEN i tyska Solingen står bänkrader fyllda med guldpläterade parerstänger, kromade stålklingar och handtag med läder och mässingstråd. Det är här, på WKC, Weyersberg, Kirschbaum & Cie, som Försvarsmaktens nya sablar tillverkas, enligt ett pressmeddelande från Försvarsmakten.

Bland förnicklade stålbaljor och bärremsbyglar arbetar cirka 40 personer med att ta fram Försvarsmaktens nya sablar. Starka lysrörslampor lyser upp lokalen där det detaljrika arbetet utförs. Sablarna tillverkas efter ställda miljö- och kvalitetskrav och varje sabel inspekteras noggrant före leverans.

I dag finns det för få sablar i Försvarsmakten. Det innebär bland annat att de som finns måste förvaras på centrallagret i Karlsborg, där de transporteras ut i landet varje gång de ska användas. Efter årsskiftet har

Försvarsmakten dubbelt så många sablar. Då kan sablarna istället förvaras där de behövs och både transportkostnader och logistikutmaningar kan minska.

Detalj sabelfäste – Livrustkammaren.
Foto: Wikimedia Commons / Livrustkammaren

MSB:s budskap på Rikskonferensen Folk och försvar

PÅ ÅRETS UPPLAGA av Folks och försvars rikskonferens talade MSB:s generaldirektör Charlotte Petri Gornitzka och överdirektör Camilla Asp. Generaldirektören konstaterade att det kommande svenska Nato-medlemskapet ställer krav på en aktiv position också från de civila delarna av totalförsvaret.

MSB:s generaldirektör betonade att resiliensarbetet är ett utpekad utvecklingsområde

inom Nato och att totalförsvarskonceptet är i linje med det, vilket ger möjlighet till inflytande.

– Det betyder, som jag ser det, att Sverige ska visa på styrkan med totalförsvarskonceptet, visa på robusthet, motståndskraft och avskräckning genom att hela samhället är engagerat, involverat och kan mobiliseras, sa Charlotte Petri Gornitzka i sitt tal, enligt en artikel på MSB:s hemsida.

Upphandling av kärnnät med tillhörande tjänster är klar

MSB HAR I UPPDRAG av regeringen att erbjuda tjänster för mobil datakommunikation i ett statligt kontrollerat kärnnät. MSB har meddelat tilldelningsbeslut till kärnnätslieferantören Ericsson AB.

Genom denna tilldelning fortsätter utvecklingen att möta användarorganisationernas behov av samhällsviktiga kommunikationstjänster som stärker Sveriges förmåga till samverkan och ledning inom totalförsvaret

– Med ett statligt kontrollerat kärnnät tar vi ytterligare ett kliv framåt i återbyggnaden av Sveriges totalförsvarsförmåga, säger Ronny Harpe, verksamhetschef på Rakel och ledningssystem i ett uttalande på MSB:s hemsida. Ett statligt kontrollerat kärnnät öppnar upp möjligheter att utveckla gränsöverskridande kommunikationslösningar med andra länder.

Räddningstjänsten behöver rekrytera från hela befolkningen

ÖKAD JÄMSTÄLLDHET och mångfald är central för personalförsörjningen i räddningstjänsten. Som en del i MSB:s stöd till den kommunala räddningstjänsten finns nu en webbkurs i lika-behandling och en vägledning.

Många, framförallt deltidsstyrkor, har svårt att rekrytera och behålla operativ personal, men det finns en stor rekryteringspotential i underrepresenterade grupper, både för heltids- och deltidsstyrkor. Vägledningen, "En räddningstjänst för alla" och webbkursen "Likabehandling"

är ett sätt att hjälpa räddningstjänsten att bli en attraktiv arbetsplats för en större del av befolkningen – och att behålla befintlig personal.

– Att nå en bredare rekryteringsbas är en förutsättning för att personalförsörja framtidens räddningstjänst. Den ska kännetecknas av en arbetsmiljö som välkomnar olikheter och tar tillvara fler perspektiv, säger Anders Edstam, enhetschef på MSB för inriktning av skydd mot olyckor i en artikel på MSB:s hemsida.

Samverkan i cirkulär försörjningsberedskap ger utökade möjligheter

STATENS veterinärmedicinska anstalt (SVA) driver ett projekt tillsammans med Research Institutes of Sweden (RISE) som ska utveckla plastberedskap för produkter till livsmedel och djurhälsa. I projektet genomförs studiebesök på svenska företag som lyckas förena målsättningar inom både hållbarhet och beredskap.

I dagarna genomförde MSB ett studiebesök på svenska Reviva Plastics tillsammans med SVA och RISE. Besöken hos företagen är en viktig del i projek-

tet för att etablera samverkan och gå in i en mer aktiv dialog om olika varors förutsättningar för att stärka försörjningsberedskapen i kris och krig.

– Beredskap för att säkerställa tillgång på plast och plastartiklar är viktig eftersom det finns bland annat i laboratoriematerial, ensilagebalar, förpackningsmaterial och andra djursjukvårdsprodukter. Det rör flera områden och behövs både för livsmedel som djurhälsa, säger Rickard Knutsson, SVA i en artikel på MSB:s hemsida.

Samverkan mellan civilsamhället och myndigheter är viktig

GENOM DET ÅRLIGA MÖTET Forum för civilsamhället i den civila beredskapen vill MSB stärka dialogen och samverkan med civilsamhället. Ett trettiotal organisationer samlades för att diskutera hur vi tillsammans kan arbeta för en stärkt beredskap bland befolkningen, enligt ett referat från mötet på MSB:s hemsida.

Mötet inleddes av MSB:s överdirektör Camilla Asp som hälsade deltagarna välkomna och framförde hur viktigt det är att träffas och bygga beredskap

tillsammans. Det allvarliga säkerhetspolitiska läget gör detta särskilt angeläget.

På plats fanns också statssekreterare Johan Berggren som berättade om hur man från regeringens håll arbetar med beredskapsfrågor och vilken roll man ser att civilsamhället kan ta. Statssekreteraren tog utgångspunkt i lärdomar från kriget i Ukraina och pandemin, och berörde bland annat försvarsvilja som en aspekt som civilsamhället kan bidra med.

Nyheter är sammanställda av MINOU SADEGHPOUR.

20273870

POSTTIDNING

B

VI BEHÖVER BLI FLER!

Tidningen Försvarsutbildaren söker skickliga skribenter som är vana att intervjua och som kan fotografera. Redaktionen består av en grupp frilansskribenter och leds av en redaktör. Uppdragen består av allt från enklare telefonintervjuer till omfattande temareportage och besök hos Försvarsutbildarnas kursverksamhet runt om i Sverige.

LÅTER DET SOM NÅGOT FÖR DIG?

Kontakta chefredaktören Kristoffer Bäckström för mer information via kristoffer.backstrom@forsvarsutbildarna.se

Gillade du tidningen? Ge den vidare och låt kunskapen spridas till fler.